

18—21 oktober

Debatter m. m.

Tisdagen den 18 oktober

	Sid.
Hälsningsanförande.....	3
Minnesord över avliden ledamot av kammaren.....	3
Meddelande ang. sammanträdestider, m. m.	3
Interpellationer av:	
herr Hermansson ang. svenska företags verksamhet i utlandet.....	5
herr Nilsson i Gävle ang. genomförandet av bostadsbyggnadsprogrammet.....	7
herr Lorentzon ang. sysselsättningsläget i Ådalen.....	7
herr Mundebo ang. bostadsproduktionen i de områden där bostadsbristen är störst.....	9
herr Rimmerfors ang. körkortsindragningarna.....	10
herr Wiklund i Stockholm ang. ökade biståndsinsatser åt flyktingar i Afrika.....	11
herr Gustafssoni i Skellefteå ang. igångsättningen av bostadsbyggandet	12
herr Nelander ang. gemensamma samlingar i gymnasium och fackskola	14
herr Nelander ang. dyrortsgrupperingens inverkan på statstjänstemännens löner.....	15
herr Keijer ang. framställning av talböcker till blinda studenter...	16
herr Börjesson i Falköping ang. undersökning rörande förekomsten av främmande ubåtar på svenskt territorialvatten.....	17
herr Nilsson i Tvärålund ang. bostadsbyggandet.....	17
herr Hamrin i Kalmar ang. en ökad samordning av insatserna på handikappområdet.....	19
herr Lindkvist ang. bostadsbyggandet.....	20
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Wiklund i Stockholm ang. urvalsprinciperna för vård på sjukhus	23
herr Kellgren ang. den allmänna tilläggs pensionen för i Sverige bostatta medborgare från övriga nordiska länder.....	23
herr Björkman ang. utlandssvenskarnas rösträtt.....	23
herr Oskarson ang. personalpolitiken inom statens järnvägar.....	23

	Sid.
herr From ang. åtgärder för att förhindra stölder från militära vapen- och sprängämnesförråd.....	23
herr Josefson i Arrie ang. publicering av remissvaren på 1960 års jordbruksutredning.....	23
herr Källstad ang. frihet från återbetalningsskyldighet beträffande vissa studiemedel i samband med lärarstrejken.....	24
herr Petersson ang. utredningen om avgiftsfri fiskerätt för jordbrukare i Norrbottens läns lappmarker.....	24
fru Holmqvist ang. tillämpningen av stadgande om hävande av adoptivförhållande.....	24
herr Wikner ang. vissa militärtransporter.....	24

Onsdagen den 19 oktober

Interpellationer av:

fru Nettelbrandt ang. beskattningen av folkpensionärers extrainkomster.....	25
herr Jonsson ang. förbättrade pensionsförmåner för vissa folkpensionärer.....	25
herr Westberg ang. vuxenutbildningen.....	26
herr Rimmerfors ang. statsbidrag till Sveriges Dövas Riksförbunds tidning.....	28
herr Nordgren ang. åtgärder mot driftsnedläggelse inom industrien	29
herr Börjesson i Falköping ang. hänsynstagande till de handikappade vid övergången till högertrafik.....	30
herr Grebäck ang. omorganisationen av den statliga och statsunderstödda verksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område.....	31
herr Carlshamre ang. antagningen av studerande vid samhällsvetenskapliga fakulteter och i vissa humanistiska ämnen.....	32

Meddelande om enkla frågor av:

herr Nordstrandh ang. förutsättningarna för undervisningen vid det nya gymnasiet.....	34
herr Holmberg ang. lokaliseringsmedlens användning.....	34
herr Nordstrandh ang. det organisatoriska underlaget för löneförhandling.....	34
herr Turesson ang. igångsättningen av bostadsbyggandet under september månad 1966.....	34
herr Nilsson i Gävle ang. igångsättningen av byggnadsarbeten.....	34

Fredagen den 21 oktober

Interpellationer av:

herr Bengtson i Solna ang. den långsiktiga kommunala investeringsplaneringen.....	35
herr Nihlfors ang. höjning av anslagen till SECO, m. m.	35
Meddelande om enkel fråga av herr Andersson i Örebro ang. utredningen om användningen av engångsförpackningar.....	37

Tisdagen den 18 oktober

Kl. 11.00

§ 1

Hälsningsanförande

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till årets höstsession, som härmed förklaras öppnad.

§ 2

Minnesord över avliden ledamot av kammaren

Herr TALMANNEN yttrade:

Under kammarens sommaruppehåll har en av våra kamrater gått ur tiden. Harald Larsson i Hedenäset avled den 13 augusti av skador som han ådrog sig vid en trafikolycka.

Larsson invaldes i riksdagen år 1953 och har sedan 1958 varit verksam inom statsutskottet. Under kortare perioder har han också deltagit i konstitutionsutskottets, andra lagutskottets och allmänna beredningsutskottets arbete.

I sin hemort var Harald Larsson sedan många år en ledande kommunalman och beklädde bl. a. posterna som ordförande i kommunalfullmäktige och i skolstyrelsen. Sedan år 1950 tillhörde han landstinget, där han var verksam inom bildningsutskottet och lasarettidirektionen. Larsson var också ledamot av åtskilliga styrelser och deltog i flera statliga utredningar.

I riksdagen ägnade Harald Larsson speciellt intresse åt ungdoms- och skolfrågor samt jordbrukets problem. Han efterlämnar bland oss minnet av en dugande och kunnig ledamot, som med energi och fasthet hävdade sin uppfattning i olika frågor men samtidigt visade stor förståelse för andras mening. Vi lysér frid över hans minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

§ 3

Meddel. ang. sammanträdestider, m. m.

Herr TALMANNEN yttrade:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för sammanträden under höstsessionen. Därav framgår bl. a. att den första frågestunden äger rum torsdagen den 27 oktober med början kl. 16.30. Då besvaras frågor som inlämnats senast kl. 12.00 fredagen den 21 oktober. Under återstoden av höstsessionen hålles frågestunder varje torsdag kl. 16.30; den 8 och 15 december börjar plena dock kl. 10.00.

Höstens »remissdebatt» kommer att hållas tisdagen den 1 november kl. 10.30 med eventuell fortsättning påföljande dag, onsdagen den 2 november kl. 10.00. Sessionens sista arbetsplenum har utsatts till torsdagen den 15 december kl. 10.00. Om så erfordras på grund av skiljaktiga beslut sammanträder kamrarna även fredagen den 16 december kl. 11.00.

Före oktober månads utgång kommer kammarens ledamöter att tillställas sedvanliga tidsplaner för behandlingen i kamrarna av utskottsutlåtanden.

Till kammarens ledamöter har vidare utdelats förteckningar över dels propositioner avsedda att föreläggas höstsessionen, dels uppskov till höstsessionen med behandlingen av vissa ärenden.

Omedelbart efter detta plenums slut demonstreras den nya voteringsanläggningen. Till ledning vid denna demonstration har utdelats dels en kortfattad beskrivning över anläggningen i dess helhet och dels en detaljerad beskrivning av ledmöternas platsutrustningar.

§ 4

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll hållet inför statsrådet och t. f. chefen för justitiedepartementet Hermansson den 14 oktober 1966.

Till justitiedepartementet har den 26 augusti och den 11 oktober 1966 från länsstyrelserna i Norrbottens och Västernorrlands län inkommit fullmakter för komministern Arne Lindberg, Kalix, och redaktören Bengt Wiklund, Härnösand, som vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda till ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av denna kammare.

Vid granskning av fullmakterna, som företagits inför t. f. chefen för justitiedepartementet och i närvaro av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, har någon anmärkning mot fullmakterna ej framställts.

Detta protokoll och de granskade fullmakterna skall överlämnas till andra kammaren.

Enligt uppdrag:

Margit Hirén

Vid detta protokoll var fogade de däri omnämnda fullmakterna för komministern Arne Lindberg, Kalix, och redaktören Bengt Wiklund, Härnösand, att inträda såsom ledamöter av kammaren för tiden till den 1 januari år 1969 efter respektive herr Larsson i Hedenäset och herr Kärrlander.

Herr talmannen meddelade, att herrar Lindberg och Wiklund i Härnösand intagit sina platser i kammaren.

§ 5

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna namnbevis:

Kungl. Patent- och Registreringsverket har denna dag på därom gjord ansö-

kan godkänt släktnamnet Dockered för Johansson, Gustaf Robert, född 11 04 22 — 571, kyrkobokföringsförs. Östad P, Johansson, Inga Alice, f. Svensson, född 13 08 19 — 572, Östad P.

Kopia av detta namnbevis har tillställts vederbörande pastor för anteckning i kyrkobok.

Stockholm den 27 september 1966.

Eva Hagström

§ 6

Herr talmannen meddelade, att fröken Olsson, herrar Werbro och Persson i Heden samt fröken Sandell enligt till kammaren inkomna läkarintyg vore sjukskrivna, fröken Olsson under tiden den 10 innevarande oktober—den 12 nästkommande november, herr Werbro från och med den 12 oktober tills vidare, herr Persson i Heden under tiden den 2 oktober—den 10 november och fröken Sandell under tiden den 13—den 23 oktober.

Fröken Olsson, herrar Werbro och Persson i Heden samt fröken Sandell beviljades erforderlig ledighet från riksdagsgöromålen.

§ 7

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed begäres ledighet från riksdagsgöromålen för deltagande i jordbruksutskottets studieresa till Amerikas Förenta Stater för tiden 18—31 oktober 1966 för

herr Hansson i Skegrie,

» Lindström,

fru Lindskog,

herr Antby,

» Arweson,

» Eliasson i Moholm,

» Persson i Skänninge,

» Nilsson i Lönsboda,

» Jonasson,

» Trana,

» Hedin,

Interpellation ang. svenska företags verksamhet i utlandet

herr Eskilsson,
 » Johansson i Simrimshamn,
 » Rimås,
 fru Lindberg,
 herr Dahlgren,
 » Björk i Påarp,
 » Jönsson i Ingemarsgården.
 Stockholm den 4 oktober 1966

Nils G. Hansson
 (Ordförande)

Till Riksdagens andra kammar

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 17—23 oktober för deltagande i en av Europarörelsens riksdagsgrupp anordnad studieresa till Bonn, Genève och Strasbourg.

Malmö den 7 oktober 1966

Sigfrid Löfgren

Till Riksdagens andra kammar

Härmed anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 18—21 oktober 1966. Jag avser att under denna tid befinna mig på en studieresa i USA.

Stockholm den 19 september 1966

Ola Ullsten

Till Riksdagens andra kammar

Undertecknad anhåller om tjänstledighet från höstsessionens början t. o. m. den 23 oktober för att delta i den studieresa till Bonn, Strasbourg och Genève som anordnas av Europarörelsens riksdagsgrupp och äger rum 17—23 oktober.

Stockholm den 13 oktober 1966

Blenda Ljungberg

Till Riksdagens andra kammar

För deltagande i en av Europarörelsens svenska råd anordnad resa till Bonn m. fl. platser anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 18—21 oktober 1966.

Sundsvall den 15 oktober 1966

Bo Martinsson

Till Riksdagens andra kammar

Undertecknad får härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 18—22 oktober då jag på grund av studieresa till Strasbourg och Genève vistas utomlands under denna tid.

Kalix den 12 oktober 1966

Ingvar Svanberg

Till Riksdagens andra kammar

Härmed får jag för vistelse utomlands hemställa om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden 18—22 oktober.
 Stockholm den 15 oktober 1966

Gunnar Hedlund

Till Riksdagens andra kammar

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 18—30 oktober för deltagande i FN:s generalförsamling.

New York den 12 oktober 1966

Ingemund Bengtsson

Till Riksdagens andra kammar

Undertecknad, ombud vid Förenta Nationernas generalförsamling, anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 18 oktober t. o. m. 3 november.

New York den 13 oktober 1966

S. G. W. Wahlund

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 8

Interpellation ang. svenska företags verksamhet i utlandet

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HERMANSSON** (k), som yttrade:
 Herr talman! »Svart vecka i Nimba. Kring en svensk industri i ett u-land, Lamco i Liberia» var titeln på ett program i svensk television den 2 oktober 1966. Dess uppgifter var en chock för många människor och det har utlöst en

Interpellation ang. svenska företags verksamhet i utlandet

omfattande diskussion. Här avslöjades anmärkningsvärda förhållanden som på annat sätt icke kommit till den svenska allmänhetens kännedom. I ett företag som väsentligen drivs i svensk regi, där dominerande svenska kapitalintressen gjort stora investeringar och där många svenskar är sysselsatta slås en strejk ned med metoder som vi anser tillhöra en förfluten tid då ett brutalt arbetsgivarvälde härskade. Gendarmer och militär används för att bryta strejken, arbetare som betraktas som särskilt aktiva avskedas från sina anställningar, vräks från sina bostäder och deporteras från området.

Svenska företag i utlandet betraktas av många som representanter för Sverige. Man måste ställa frågan: Hur uppfattar folken i Afrika, Asien, Sydamerika o. s. v. vårt land utifrån det stora engagemanget i Liberia och särskilt efter vad som hände i Nimba under »den svarta veckan» i juli 1966? Bedömer de den officiella svenska politiken som nykolonialistisk? Uppfattar de skillnaden mellan svenska kapitalintressen, ofta förbundna med internationella truster, och den starka opinion i vårt land som vill föra en politik byggd på solidaritet med de fattiga folken?

Hur svenska företag uppför sig i utlandet är icke deras ensak. Deras handlingar faller, med rätt eller orätt, tillbaka på vårt land. Deras investeringar sker också av medel som de enligt ett modernare betraktelsesätt icke ensamma har rätt att bestämma över.

Under det senaste årtiondet har en stark tillväxt skett av svenska företags investeringar i utlandet. Enligt riksbankens statistik över beviljade tillstånd till direkta investeringar i utlandet har den värdemässiga omfattningen av denna tillståndsgivning närmare fyrdubbats 1955—1965 från 137 till 538 miljoner kronor per år. Detta motsvarar en ökning av investeringstakten som är närmare dubbelt så snabb som stegringstakten för de inhemska industri-

investeringarna under samma tid. Antalet svenska dotterföretag i utlandet inklusive rena försäljningsbolag beräknas för närvarande uppgå till drygt 1 000.

Kännedomen om de totala svenska kapitalinvesteringarna i utlandet är emellertid bristfällig. Det finns ingen fullständig kartläggning av de svenska utlandsföretagen och deras verksamhet. Att händelserna i juli vid Lamco kom till den svenska opinionens kännedom verkar närmast bero på en tillfällighet.

Vad som meddelas till offentligheten angående de aktuella kapital- och vinstströmmarna mellan olika länder är också otillräckligt. För en saklig bedömning av frågan om svenska kapitalintressens vinster på investeringar t. ex. i de fattiga länderna är det angeläget att en detaljerad offentlig redovisning årligen sker.

Av ännu större betydelse för att bedöma den utplundring som sker av länderna i den tredje världen och av svenska vinster på denna utplundring är emellertid att utförligt material föreligger om utrikeshandeln och om förändringen i priserna på de varor som förekommer i handeln med dessa länder.

Den pågående diskussionen aktualiserar ett problem som redan tidigare förts fram, nämligen om en strängare kontroll och sovring av svenska företags investeringar i utlandet. Förslag har ställts om att investeringar i utlandet bör tillåtas endast om de samordnas med respektive länders offentliga utvecklingsplaner. De aktuella händelserna har visat att ett sådant krav inte är tillräckligt; frågan måste också ställas om förhållandena på arbetsmarknaden och inom samhällslivet i respektive länder.

Med hänvisning till det ovan anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern få rikta följande frågor:

Vill statsministern redogöra för regeringens allmänna syn på relationerna

Interpellation ang. genomförandet av bostadsbyggnadsprogrammet — Interpellation ang. sysselsättningsläget i Ådalen

mellan Sverige och de fattiga länderna sådana dessa kommer till uttryck i svenska företags verksamhet och i handelsförbindelserna mellan länderna?

Vill regeringen ta initiativet till en utförlig kartläggning av de svenska kapitalinvesteringarna och av svenska företags verksamhet i utlandet samt till en detaljerad offentlig redovisning av kapital- och vinstströmmarna mellan Sverige och andra länder?

Vill regeringen ta initiativet till en strängare kontroll och sovring av svenska företags investeringar i utlandet?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. genomförandet av bostadsbyggnadsprogrammet

Ordet lämnades på begäran till

Herr NILSSON i Gävle (k), som yttrade:

Herr talman! Den allvarliga eftersläpning i bostadsbyggandet, som särskilt gäller för storstadsområdena, har skapat en stark besvikelse och oro hos de bostadsökande. En viktig orsak till eftersläpningen är kreditsvårigheter och svårigheter att erhålla byggnadskreditiv. Detta är anmärkningsvärt, eftersom det var i enlighet med regeringens eget förslag som riksdagen fattade sitt beslut om bostadsbyggandets omfattning. Statsrådet och chefen för inrikesdepartementet förklarade under årets bostadsdebatt, att regeringen var fast beslutet att genomföra sitt bostadspolitiska program för innevarande år.

Den kommunistiska riksdagsgruppen ansåg att regeringens bostadsbyggnadsprogram snarare var under- än överdimensionerat. Den föreslog sålunda ett med 6 000 lägenheter utvidgat bostadsbyggnadsprogram. Oavsett skäligheten i de olika bedömningarna kvarstår, att riksdagen borde kunna utgå från att regeringens förslag vilar på hållfasta av-

vägningar om resursernas fördelning för olika samhällsbehov. Men bostadsbyggnadsprogrammet om inalles 92 000 lägenheter hade uppenbarligen icke garanterats och de erforderliga kapitalresurserna icke ställts till förfogande. Först när läget blev så allvarligt att det var politiskt omöjligt att låta det hela få fortgå — igångsättningen av nybyggandet hade då sjunkit till drygt 30 procent inom storstadsområdena — vidtog regeringen åtgärder i syfte att få i gång en ökad produktion. Den ryckighet inom bostadsbyggandet som sålunda präglar kapitaltillförseln kommer ofelbart att leda till ytterligare fördyring av produktionen och höja hyrorna.

Det som nu tilldrar sig det största intresset är huruvida regeringens vidtagna åtgärder verkligen tryggat genomförandet av bostadsbyggnadsprogrammet för innevarande år. Särskilt storstadsområdena, där eftersläpningen är mest markant, har behov av klara besked på denna punkt.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Vill statsrådet uttala sig om förutsättningarna för ett genomförande av det av riksdagen antagna bostadsbyggnadsprogrammet för innevarande år och redovisa de åtgärder regeringen vidtagit i detta syfte?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. sysselsättningsläget i Ådalen

Ordet lämnades på begäran till

Herr LORENTZON (k), som yttrade:

Herr talman! De senaste industri- och nedläggningarna i Ådalen har djupt skakat befolkningen inom området, även om inrikesministern vid ett besök i Kramfors den 13 juni i år gav en för-

Interpellation ang. sysselsättningsläget i Ådalen

varning om att ca 1 000 anställda i Ådalen skulle komma att förlora sina gamla anställningar inom de närmaste åren. Redan nu stoppas driften vid Svanö sulfatfabrik, varvid 285 anställda avskedades. Hallstanäs träsliperi med 175 anställda upphör. Ledningen för Sandvikens sulfatfabrik med 220 anställda meddelar att även denna fabrik skall nedläggas. År 1964 nedlade SCA sulfatfabriken i Nensjö och 190 arbetare avskedades. För något år sedan mekaniserades timmerskiljet vid Sandslån. Där tidigare 600 anställda sysselsattes utföres arbetet nu av 125 arbetare.

Trots denna utveckling i Ådalen är skogsindustrien fortfarande den dominerande basindustrien med flera men förhållandevis små enheter. Av de fem sågverk som nu är i drift kommer troligen om någon tid endast att finnas kvar ett. Disponent Johan Paues, chef för Väja-Dynäs sulfatfabrik, skrev nyligen i NCB-Nytt, informationsorgan för Norrlands skogsägares cellulosaaaktiebolag: »I industri-Ådalen finnes nu sex massaproducerande fabriker. Sett mot virkesförsörjningsläget och nuvarande anspråk på fabriksstorlek antages, att det i Ådalen bör finnas *högst* två massaproducerande enheter. Utvecklingen kan tyvärr tänkas medföra att det framdeles finnes *en* stor cellulosaindustri i Ådalen. Av de befintliga sex massafabrikerna är det endast Väja-industrien som är i ett sådant utvecklingskede och modernitetsgrad, att den kan utgöra basen för en fortsatt utbyggnad. De övriga fem massaenheterna fordrar så stora investeringar, att om någon av dem skulle väljas för fortsatt expansion fordras total nybyggnad och nedläggning av den hittillsvarande industrien.»

Om dessa fabriksnedläggningar får fortsätta utan att en ersättningsindustri ordnas kommer Ådalen att läggas öde och bli en industrikyrkogård.

Dessa sysselsättningssvårigheter har sedan länge varit kända för regeringen. De nu inträffade fabriksnedläggelserna

har varit signalerade sedan lång tid tillbaka. Påpekanden har i skilda sammanhang gjorts i riksdagen om sysselsättningsläget i Ådalen och frågan om ersättningsindustrier har aktualiserats. Frågan kan därför med så mycket större skärpa ställas vilka åtgärder regeringen vidtagit och ämnar vidtaga med anledning av den nu uppkomna situationen.

De hittills uppnådda resultaten av lokaliseringsinitiativen skall givetvis icke förringas. En mindre metallindustri, Vinemars AB, med 75 anställda startades år 1963. Kramforsverken, som skulle bli en ersättningsindustri för den nedlagda Nensjöfabriken, upphörde efter endast två års verksamhet. En snickerifabrik har genom lokaliseringsstöd kunnat vidga driften till 125 anställda. Men sådana resultat är naturligtvis helt otillräckliga. Den privata företagsamheten har bevisat sin oförmåga att klara folkförsörjningen inom området. De privatägda företagen genomför hårdfört sina koncentrationsåtgärder, synbarligen utan att bekymra sig om hur det går för de anställda. Uppnådda vinster har gett dem möjligheter till utlandsinvesteringar. Den slutsats som nu måste dras är att det behövs genomgripande statliga åtgärder för att få ersättningsindustrier till Ådalen, som kan trygga en varaktig sysselsättning av betydelse. Staten måste därför ikläda sig hela ansvaret för att sysselsättningsproblemen för Ådalen får sin lösning.

Ådalen tillhör landets högskatteområden. Men befolkningens flertal hör till de lågavlönade. Genom utflyttningen har åldersammansättningen blivit snedvriden. Andelen äldre arbetare ökar. Särskilt för dessa ter sig situationen dyster.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få rikta följande frågor:

Vilka omedelbara åtgärder avser statsrådet att vidtaga i anledning av

Interpellation ang. bostadsproduktionen i de områden där bostadsbristen är störst
fabriksnedläggelserna i Ådalen för att bereda sysselsättning åt de avskedade, samt

överväger statsrådet några åtgärder i syfte att till Ådalen förlägga ersättningsindustrier, exempelvis verkstadsindustrier, som på längre sikt och i en större omfattning kan förbättra sysselsättningsläget i Ådalen?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. bostadsproduktionen i de områden där bostadsbristen är störst

Ordet lämnades på begäran till

Herr MUNDEBO (fp), som yttrade:

Herr talman! 1966 års bostadsbyggnadsprogram har fastställts till 92 000 lägenheter. I årets statsverksproposition framhöll inrikesministern att denna plan bör ha »karaktären av ett garanterat minimiprogram». Om utvecklingen i fråga om samhällsekonomi och arbetsmarknad möjliggjorde detta skulle Kungl. Maj:t äga besluta om ytterligare ökning av låneramen. Vidare framhöll inrikesministern att bostadsbehovets lokala variationer bör beaktas vid fördelningen av den statsfinansierade produktionen: »Det framstår som särskilt angeläget att tillgodose behovet av bostadsbyggande i storstadsområdena, där bristen på bostäder är starkt framträdande, samt i orter med ett expansivt näringsliv.»

Statsutskottet underströk i sitt av riksdagen godkända utlåtande dessa synpunkter. Sålunda framhöll utskottet bl. a. att »en igångsättning av minst 92 000 lägenheter i år får betraktas som mycket angelägen». Dessutom framhölls att utskottet biträder departementschefens uttalande att krafigare produktionsinsatser behövs i områden med bostadsbrist: »Vid den regionala fördelningen av bostadslänemedel bör alltså myndigheterna, i enlighet med vad som har anförts i propositionen, ta särskild hän-

syn till föreliggande bostadsbrist i storstadsområdena och andra tätorter samt till det bostadsbehov som uppkommer i samband med näringslivets expansion.»

De siffror som hittills publicerats om bostadsbyggandets omfattning under år 1966 ger emellertid anledning till oro. Årets bostadsbyggnadsprogram kommer inte att kunna fullföljas. Inte heller beaktas de givna riktlinjerna rörande bostadsbyggandets regionala fördelning. Under perioden januari—augusti 1966 påbörjades i de s. k. månadskommunerna 37 609 lägenheter i alla hus mot 45 123 under samma tid 1965, dvs. produktionen har minskat med 16 procent. I Storstockholm uppgick minskningen till 32 procent och i göteborgsområdet till 22 procent. Endast i Malmö—Lund-regionen kunde en obetydlig ökning noteras.

Storstockholms planeringsnämnd räknade med en igångsättning av 20 000 lägenheter under år 1966. Vid kvoterings skars detta program ned till 15 500, vartill kommer 700 icke statligt belånade lägenheter, dvs. sammanlagt 16 200 lägenheter för regionen. Under januari—augusti har man fått i gång ca 5 600 lägenheter eller omkring 35 procent av programmet. Detta innebär att man under de fyra sista månaderna behöver sätta i gång mer än 10 000 lägenheter i Storstockholm. Sannolikt torde slutsiffran för året stanna vid högst 13 000 lägenheter, dvs. en väsentligt lägre nivå än det av statsmakterna nedbantade programmet och endast två tredjedelar av det program som planeringsnämnden betraktade som erforderligt.

Härtill kommer att igångsättningen kommer att få en ogynnsam fördelning under året. Byggandet är för litet i synnerhet under de tre första kvartalen och en för stor andel av årsprogrammet kommer på sista kvartalet. I 1966 års statsverksproposition framhöll inrikesministern att han betraktade det som en angelägenhet av stor vikt att söka få

Interpellation ang. körkortsindragningarna

till stånd en så gynnsam säsongfördelning av igångsättningen som möjligt. Detta har misslyckats, och 1966 års bostadsbyggande kommer liksom tidigare års att präglas av en ogynnsam fördelning. Detta har medfört att byggnadsindustrien i dag befinner sig i en kris. Vissa länsarbetsdirektörer har framhållit att man måste räkna med förhöjda arbetslöshetstal inom byggnadssektorn i vinter. Som exempel kan också nämnas att AB Svenska bostäder, som ägs av Stockholms stad, enligt pressuppgifter i början av oktober redan friställt 120 arbetare och 12 arbetsledare.

1966 års bostadsbyggnadsprogram kommer sålunda inte att kunna fullföljas. Den regionala fördelningen av byggandet motsvarar inte behoven, säsongfördelningen är ogynnsam, risken för vinterarbetslöshet och driftstörningar är betydande, likaså risken för längre byggtider, högre kostnader och högre hyror. Särskilt allvarligt är att bostadsproduktionen har minskat i de områden där bostadsbristen är störst. De redan långa bostadsköerna i storstadsområdena och i andra områden med expansivt näringsliv kommer att ytterligare förlängas.

Jag anhåller om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande interpellation:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att genomföra den av riksdagen beslutade målsättningen att särskilt tillgodose behovet av bostadsbyggande i de områden där bostadsbristen är störst?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. körkortsindragningarna

Ordet lämnades på begäran till

Herr RIMMERFORS (fp), som yttrade:
Herr talman! Körkortsindragningar-

na är otvivelaktigt en nödvändig åtgärd, både med hänsyn till rattfylleristen själv och hans eventuella offer. En konsekvent genomförd indragning av körkortet måste framstå som en ur trafik-säkerhetssynpunkt ofrånkomlig följd av en så uppenbar ansvarslöshet som framförande av motorfordon i alkoholpåverkat tillstånd. Medvetandet om denna risk bör också verka varnande för dem som är medvetna om sitt beroende av alkohol och samtidigt yrkesmässiga eller privata motorförare. Principen »ingen sprit vid ratten» torde bakom sig ha en fullständigt enhällig svensk opinion.

För att en körkortsindragning skall ha denna dubbla effekt, nämligen den pedagogiskt avskräckande och skyddseffekten, synes det vara av särskild vikt att avståndet i tid inte blir alltför stort mellan förseelsen och körkortsindragningen. På denna punkt tycks för närvarande åtskilligt vara att önska.

Ett par graverande exempel har nyligen relaterats i pressen. I det ena fallet gällde det en yrkeschaufför som dömts till skyddstillsyn för ett egendomsbrott. Han fick hjälp att reda upp sitt liv, startade på nytt och fick ett chaufförsjobb med god inkomst. Ett och ett halvt år efter förseelsen kom kallduschen i form av en körkortsindragning, som på en gång slog sönder allt som den milda domen och den goda skyddstillsynen hade byggt upp. Skyddskonsulenten i hans län säger om just detta fall:

»Ett av de många exempel, där samhället hjälper med den ena handen och stjälpes med den andra. Ingen prövar hur den dömde klarar sin återanpassning, vilken verkligt avgörande betydelse ett körkort kan ha. I det här fallet är det ju ingen tvekan om att den bästa hjälpen är att låta mannen behålla sitt körkort. Allt som nu åstadkommes är ju att han frestas att ge upp, att köra olovligt och bli brottsling på nytt. För oss skyddskonsulenter är detta med körkortsindragningarna ett gissel. Varje

gång drar vi det kortaste strået. Man får se tragedier utspelas.»

Samme skyddskonsulent drar upp ett annat exempel. Det gäller en ung pojke, som efter sin dom utbildad sig till bilmekaniker. Efter ett års trägen utbildning var han klar med sin kurs, lycklig och glad. Och just då drogs körkortet in! Först då!

Man kan förstå åtgärden i båda dessa fall, om den hade vidtagits omedelbart. Då hade en ansökan om nytt körkort kunnat läggas in, när en lämplig provotid hade gått.

Säkerligen finns det förklaringar till dessa eftersläpningar. Icke desto mindre måste systemet te sig stötande, såväl ur rättssäkerhetssynpunkt som ur rent mänskliga synpunkter, då det gäller att upprätta och socialt återanpassa en människa som kommit vilse. Vad man mest av allt ville efterlysa vore en bättre kontakt mellan de människovårdande organen, exempelvis i form av nykterhetsnämnder och skyddsorgan å ena sidan samt länsstyrelser och domstolar å andra sidan. Om de ovan relaterade uppgifterna är riktiga, är såväl snabbare behandling av indragningsärendena som bättre kontakt mellan myndigheterna av behovet påkallade.

Mot bakgrunden av det ovan anförda ber jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande frågor:

Vill herr statsrådet medverka till att avståndet i tid mellan en förseelse, som medför körkortsindragning, och själva körkortsindragningen förkortas, så att inte den sociala anpassningen årtal efter domen äventyras eller helt raseras genom en plötslig indragning av körkortet i ett läge där detta enligt skyddsmyndigheterna inte längre synes motiverat?

Vill herr statsrådet likaledes medverka till att en bättre kontakt i sådana fall upprättas mellan de dömande och de människovårdande myndigheterna?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. ökade biståndsin-satser åt flyktingar i Afrika

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND i Stockholm (fp), som yttrade:

Herr talman! I årets statsverksproposition (Bil. 5: Utrikesdepartementet, sid. 29) betonas, att »de afrikanska flyktingproblemen alltjämt är utomordentligt grava och skulle utan omfattande och oavlatligt bistånd utifrån leda till kaotiska förhållanden på många håll». Vid tidpunkten för denna propositions avgivande uppskattades antalet flyktingar i Afrika till över 400 000. I fortsättningen heter det: »De för framtiden största latenta riskerna i Afrika är emellertid koncentrerade till kontinentens södra del, där de vita minoriteterna i det längsta och i strid mot både förnuft och humanitet söker upprätthålla sitt herravälde.»

Utslaget i den internationella domstolen i Haag i juli i år i målet angående den sydafrikanska unionens förvaltning av mandatet över Sydvästafrika väckte djupaste besvikelse i vida kretsar, samtidigt som det betecknades i ett uttalande den 18 juli 1966 av dåvarande premiärministern H. F. Verwoerd som en stor seger för Sydafrika och borde, ehuru självfallet helt utan grund, ha uppfattats även som ett indirekt godkännande av apartheidpolitiken. Vad som kan följa i förlängningen av en sådan inställning och tolkning av detta utslag kan inte förutses. Tecken tyder dock redan på en hårdnande politik från Sydafrikas sida gentemot Sydvästafrika, där man därmed måste räkna med en skärpt tillämpning av apartheidpolitiken. Helt nyligen tillkännagavs den sydafrikanska regeringens beslut att införa en retroaktiv strafflagstiftning som medel att undertrycka politiskt obekvämt opinion. Ett formligt inlemmande av Sydvästafrika i den sydafrikanska unionen anses vidare av specialister på de politiska förhållandena i

Interpellation ang. igångsättningen av bostadsbyggandet

södra Afrika vara ett steg, som inte skulle te sig främmande för unionens ledare. Motåtgärder för att avvärja en möjlig utveckling av antytt slag framstår därför som ytterst angelägna. Utrikesminister Torsten Nilssons uttalande i FN den 10 oktober 1966 att Sydafrika förverkat varje rätt att administrera Sydvästafrika och att tiden är inne för FN att ta tillbaka mandatet kan bidra därtill och har säkerligen stöd i en bred svensk opinion. Den av utrikesministern samtidigt aktualiserade frågan om sakbehandling i FN:s säkerhetsråd av sanktionskommitténs rapport om Sydafrika är också av största vikt och bör från svensk sida drivas till ett om möjligt positivt resultat på alla de vägar som kan stå till buds.

Det torde vara rimligt antaga att Haag-domstolens utslag varit ägnat att starkt öka oron bland befolkningen i Sydvästafrika och även i Sydafrika. Följden torde bli att flyktingströmmarna från dessa territorier nu också kan komma att öka. Läget i de portugisiska områdena i Afrika och i Rhodesia är också sådant, att man inte har anledning vänta sig en minskning av flyktingarna från dessa. Dessa omständigheter aktualiserar behovet av beredskapsåtgärder för snabba biståndsinsatser från Sverige för den händelse det politiska läget i Afrika skulle ytterligare försämrans med starkt ökade flyktingströmmar som säker konsekvens.

Med vårt lands traditioner, då det gäller katastrofberedskap, och med den extra betoning flyktingfrågan fått i ulandshjälpen under 1960-talet och kommer att få på FN-dagen den 24 oktober i år samt det sålunda labila och krisartade läget i södra Afrika, där flyktingsituationen redan i statsverkspropositionen betecknades som riskfylld, framstår behovet av planering av en hjälpberedskap som angeläget. Den svenska flyktinghjälpens i södra Afrika har hittills bilateralt främst gällt stöd till skolutbildning för flyktingungdom

samt vad gäller den multilaterala hjälpen anslag till dels FN:s flyktingkommisariat, dels den särskilda FN-fonden till bistånd åt apartheidpolitikens offer. Däremot föreligger veterligen inte något svenskt katastrofhjälpprogram att tillämpas vid en kraftigt ökad flyktingström i södra Afrika.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får jag härmed anhålla om andra kammarens tillstånd att till statsrådet fru Lindström få rikta följande frågor:

1. Har regeringen sin uppmärksamhet riktad på det behov av ökade biståndsinsatser åt flyktingar från Sydafrika, Sydvästafrika, Rhodesia och de av Portugal behärskade områdena i Afrika, som på grund av den växande oron i dessa länder och områden snabbt kan komma att aktualiseras?

2. Om så är fallet, har regeringen förberett eller är det dess avsikt att i beredskapsyfte planlägga hur sådana insatser från Sveriges sida skall utformas och kunna genomföras?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. igångsättningen av bostadsbyggandet

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSSON i Skellefteå (fp), som yttrade:

Herr talman! Igångsättningen av bostäder under 1965 kritiserades emedan den inte främjade en lämplig säsongfördelning av byggandet. Under år 1964 igångsattes i runt tal 62 000 lägenheter under andra och tredje kvartalet. Under motsvarande tid 1965 igångsattes endast 45 000 lägenheter. I stället förekom en forcerad igångsättning under fjärde kvartalet 1965, då igångsättningen uppgick till drygt 32 000 lägenheter, vilket innebär en ökning med 10 000 lägenheter i jämförelse med sista kvartalet 1964. Mer än en tredjedel av 1965 års kvot igångsattes under fjärde kvartalet.

Interpellation ang. igångsättningen av bostadsbyggandet

En sådan koncentration av igångsättningen till årets sista månader fyller inte anspråken på god planering.

Denna uppfattning delades även av inrikesministern. I en interpellationsdebatt i andra kammaren den 24 mars 1966 yttrade han bl. a. följande: »Jag vill gärna medge att koncentrationen av igångsättningen till fjärde kvartalet 1965 är en olycklig företeelse, som kommer att medföra stark anspänning av byggnadsmarknaden under våren och försommaren. Därför är det angeläget att vi gör allt för att få en gynnsammare säsongfördelning av igångsättningarna i år, och förutsättningarna härför bedöms vara relativt goda.»

I bostadsdebatten i andra kammaren den 31 mars upprepade statsrådet Johansson kritiken mot igångsättningen under 1965. Han erinrade om att man sagt att den igångsättning som skedde i fjol inte var tillfredsställande. »Den meningen delar jag», framhöll statsrådet, »och den har jag givit uttryck åt i ett interpellationssvar tidigare. Vi eftersträvar nu en bättre planering.» Statsrådet framhöll vidare att han hoppades »att igångsättningen skall kunna ske i år ungefär på samma sätt som 1964, alltså med cirka 10 000 lägenheter under första kvartalet, 30 000 under andra, 30 000 under tredje och resten under sista kvartalet. Det hoppas vi skall vara en god igångsättning med möjligheter till ett väsentligt ökat vinterbygge.» Inrikesministerns program innebar således en igångsättning med 22 000 lägenheter under sista kvartalet i år.

Trots att inrikesministern den 24 mars ansåg att förutsättningarna för en gynnsammare säsongfördelning av igångsättningen under 1966 var relativt goda, måste man nu konstatera att årets igångsättning ur den synpunkten är sämre än den var under 1965. Den totala igångsättningen under första halvåret uppgick till sammanlagt 31 500 lägenheter, d. v. s. 8 500 lägenheter mindre än det program för första halvåret

som inrikesministern skisserade i bostadsdebatten.

För månaderna juli—augusti har uppgifter om igångsättningen kunnat erhållas endast beträffande de s. k. månadskommunerna. I dessa, som brukar svara för cirka 88 procent av bostadsproduktionen, uppgick igångsättningen till 9 192 lägenheter. Den totala igångsättningen under juli—augusti i år kan sålunda inte gärna ha överstigit 11 000 lägenheter. Den sammanlagda igångsättningen under januari—augusti bör sålunda ha uppgått till cirka 42 500 lägenheter. Det betyder att om det av riksdagen antagna bostadsbyggnadsprogrammet för 1966 skall fullföljas, måste nära 50 000 lägenheter påbörjas under månaderna september—december.

Även om de siffror jag angett för juli—augusti är ofullständiga, är det tydligt att fördelningen av igångsättningen under innevarande år blir ännu sämre än den var under fjolåret. Minskningen under första halvåret blev cirka 19 procent i jämförelse med samma tid i fjol. Det hela blir inte bättre när man vet att nedgången var störst i de tre storstadsområdena, där igångsättningen minskade med 30 procent i jämförelse med första halvåret 1965.

Såväl under 1965 som under innevarande år kan således fördelningen under året av igångsättningen av nya bostäder sägas vara högst otillfredsställande. En alltför stor andel av årsprogrammet påbörjas under årets sista månader, vilket som inrikesministern framhöll i interpellationsdebatten medför en stark anspänning av byggnadsmarknaden under våren och försommaren. Det är därför högst angeläget att igångsättningen i fortsättningen får en ur säsongsynpunkt bättre fördelning.

Under hänvisning till ovanstående anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för vilka åtgärder rege-

Interpellation ang. gemensamma samlingar i gymnasium och fackskola

ringen ämnar vidtaga för att igångsättningen av bostäder i fortsättningen skall fördelas bättre under året än som varit fallet under 1965 och innevarande år?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. gemensamma samlingar i gymnasium och fackskola

Ordet lämnades på begäran till

Herr NELANDER (fp), som yttrade:

Herr talman! För det nya gymnasiet liksom för fackskolan förutsattes att gemensamma samlingar skulle anordnas vid ett eller två tillfällen per vecka för samtliga skolans elever eller — där detta på grund av lokalbrist inte kunde ske samtidigt — för större grupper av elever.

I gymnasiepropositionen 1964 uttalade departementschefen: »Liksom GU och FU finner jag det angeläget att gymnasiet och fackskolans behov av en för hela eller en stor del av skolan gemensam samling tillgodoses ... Stor frihet bör ges i skolan att inom ramen för allmänna — t. ex. i läroplanen givna — riktlinjer utforma verksamheten. I några yttranden synes vissa uttalanden av GU närmast ha tolkats så, att enligt utredningens mening ämnen med etisk eller religiös anknytning inte borde få beröras vid gemensam samling. För egen del tolkar jag inte GU på detta sätt. Jag anser att i den mån samlingar ägnas mer allmänna ämnen och frågor, som inte omedelbart berör skolans arbete eller planerna härför, kan och bör dessa självfallet inte begränsas till vissa ämnesområden eller generellt utesluta andra. Av vikt är emellertid att den gemensamma samlingen varken genom sitt innehåll eller sin utformning strider mot vad som är förenligt med vissa elevers religiösa uppfattning eller inställning i livsåskådningsfrågor överhuvud ...»

Läroplanen för gymnasiet 1965 anger: »Sådana samlingar bör förekomma vid 1—2 tillfällen per vecka ... Samlingen bör ske på sådan tidpunkt under arbetsdagen att flertalet elever och lärare kan delta ... Även om samlingen aktualiseras av bestämda informationsbehov bör den utformas på ett allsidigt sätt och anknyta till olika sidor av skolans och samhällets liv.»

I årets kungörelse i samma ärende (1966: 114) föreskrives: »Utöver föreskrivet antal lektioner få anordnas gemensamma samlingar för information, m. m. Beslut om gemensam samling meddelas av rektor.»

Det synes mig som om departementschefens ovan citerade uttalande om det angelägna behovet av gemensam samling, riksdagens på särskilda utskottets förslag grundade beslut att »i gymnasiet och fackskolan och så långt detta är möjligt och lämpligt även i yrkesskolan bör anordnas gemensamma samlingar ...» samt läroplanens föreskrift att »sådana samlingar bör förekomma vid 1—2 tillfällen per vecka» i författningen på administrativ väg förändrats och kommit i motsatsförhållande till fattade beslut och föreskrifter. Jag anser att gemensamma samlingar — utöver den rent informativa karaktären — har en viktig uppgift att befästa samhörigheten och gemenskapen inom skolan och ger rektor möjlighet att på ett visst sätt prägla sin skola.

Med stöd av vad jag ovan anfört ber jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framföra följande frågor:

1. Vill herr statsrådet bekräfta tidigare fattade beslut, att gemensamma samlingar i gymnasium och fackskola bör anordnas vid 1—2 tillfällen per vecka?

2. Anser herr statsrådet, att det finns schematekniska hinder för förverkligande av dessa samlingar?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. dyrortsgrupperingens inverkan på statstjänstemännens löner

Ordet lämnades på begäran till

Herr NELANDER (fp), som yttrade:

Herr talman! Av statistiska centralbyråns prisgeografiska undersökning, som överlämnades till regeringen i december 1965, framgår med all önskvärd tydlighet att nuvarande dyrortsgruppering är behäftad med stora brister. En betydande utjämning i dyrortshänseende har ägt rum under tiden mellan den föregående prisundersökningen av 1951 och den nu företagna. Undersökningen visar bl. a. att kommunblockens dyrhetstal nu ligger närmare Stockholms än vid tidigare undersökningar. Vidare framgår, att tio kommunblock i ortsgrupp 3 och tjugosex kommunblock i ortsgrupp 4 uppvisar dyrhetstal som motsvarar eller överstiger Stockholms. Stockholms dyrhetstal har satts till 1 000. En tredjedel av kommunblocken med hälften av landets befolkning har erhållit indextal 970—1 029. Drygt hälften av blocken med två tredjedelar av landets befolkning har erhållit indextal 960—1 039. Drygt 90 procent av befolkningen bor i kommunblock med dyrhetstal 940—1 059.

Av ovanstående redogörelse torde framgå, att tiden nu är mogen för en avveckling av hela systemet med dyrortsgruppering. I ett flertal motioner under senare år har hemställan också gjorts härom, dock utan egentliga resultat.

Vid de avtalsförhandlingar, som i år ägt rum mellan företrädare för arbetsgivaren/staten och statstjänstemannorganisationerna, har frågan på nytt aktualiserats av arbetstagarparten. Förslag framfördes bl. a. om höjning till dyrort 5 av Gotland och en del av Stockholms förortskommuner samt också förslag om att avskaffa hela dyrort 3. Gotland uppvisar enligt undersökningen ett dyrhetstal, som med 11 enheter överstiger Stockholms, vilket tyder på cirka 1 pro-

cent högre levnadskostnader där än i Stockholm. Statens avtalsverk kunde emellertid inte acceptera de framförda förslagen.

Mot bakgrund av resultaten av SCB:s prisgeografiska undersökning och det berättigade i exempelvis höjning av Gotland till dyrort 5 framstår avtalsverkets negativa hållning i dessa frågor som anmärkningsvärd. Årets avtalsförhandlingar ledde över huvud taget inte till någon förändring av gällande ortsgruppering.

Kungl. Maj:t har i proposition 1963: 54 uttalat, att syftet med 1964 års dyrortsundersökning skulle vara att ge underlag för en revision av den gällande lönegrupperingen. En sådan revidering har också förutsatts av 1958 års B-riksdag. Även mot bakgrund härav framstår arbetsgivarpartens passivitet vid årets avtalsförhandlingar beträffande denna fråga som ytterst anmärkningsvärd.

Upprördheten är stor i tjänstemannaleden över att en sådan uppenbar orättvisa som felaktiga dyrortsplaceringar får fortsätta år efter år. I pengar räknat kan det skilja flera tusen kronor i årslönen mellan exempelvis ortsgrupp 3 och 5. En »felplacering» upplevs därför som djupt orättvis.

Även med hänsyn till att de statliga B- och C-löneplanerna inte är ortsupplade, vilket däremot är fallet med A-löneplanen, samt det faktum att personal, som vid verksamhetsflyttningar från dyrort 5 till lägre dyrort, kan få behålla den högre dyrortslönen, framstår det nuvarande dyrortssystemet som synnerligen förlegat och orättvist. Det är vidare i de lägsta löneklasserna som skillnaderna är störst mellan högsta och lägsta dyrort. Det är således bl. a. de lågavlönade, som på så sätt särskilt hårt drabbas av rådande geografiska lönedifferentiering.

Den regionala lönedifferentiering som finns inom den privata sektorn påverkas i stor utsträckning av marknadslöneskäl. Det bör övervägas om inte ett

Interpellation ang. framställning av talböcker till blinda studenter

lönesystem, där marknadslöneprinciper i stället för behovslöneprinciper fick vara avgörande för eventuella differenteringar i lönesättningen, är att föredra framför nuvarande dyrortssystem. Vid en avveckling av den statliga ortsgrupperingen bör givetvis förhandlingar upptas mellan arbetsmarknadsorganisationerna i syfte att dels underlätta övergången till ett nytt system, dels på olika sätt kompensera statstjänstemän bosatta i områden med särskilt höga levnadskostnader t. ex. Norrland.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet få ställa följande frågor:

1. Av vilken anledning företogs vid årets avtalsförhandlingar om statstjänstemännens löner ingen revision av nu gällande ortsgruppering, särskilt mot bakgrund av de resultat som framlagts av 1964 års dyrortsundersökning?

2. Överväger statsrådet att låta utreda frågan om en avveckling av dyrortsgrupperingen till förmån för införande av marknadslönesättning för de statligt anställda tjänstemännen?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Interpellation ang. framställning av talböcker till blinda studenter

Ordet lämnades på begäran till

Herr **KEIJER** (fp), som yttrade:

Herr talman! Skolöverstyrelsen begärde i sina petita för budgetåret 1966/67 att 750 000 kr. skulle anvisas till De Blindas förening för framställning av talböcker till blinda studenter. Denna framställning grundade sig på en utredning som skolöverstyrelsen låtit utföra angående behovet av läroböcker för blinda.

Framställningen — som i riksdagen fick stöd av folkpartiet och centerpartiet — avsågs av riksdagsmajoriteten.

En bidragande orsak till detta var att

universitetskanslersämbetet i sitt yttrande över skolöverstyrelsens äskanden hade förordat lektörssystemet. Enligt universitetskanslersämbetet skulle lektörssystemet ställa sig billigare än talbokssystemet.

Det är emellertid uppenbart att talbokssystemet medför avsevärda fördelar jämfört med lektörssystemet. Det är inte säkert att lektörer alltid finns till hands för blinda som vill bedriva studier. Studierna kan med talbokssystemet bedrivas vid olika tider på dygnet, även vid sådana tider då det kan vara svårt att anskaffa lektörer. Repetitioner underlättas. Inte heller skall man bortse ifrån att det för den blinde känns stimulerande att kunna bedriva sina studier utan att direkt vara beroende av en utomstående person.

Därtill kommer att viss litteratur under alla förhållanden måste framställas i blindskrift eller på band. Uppslagsverk, såsom lexika o. d., kan svårigen ersättas med lektörer. Detsamma gäller i stor utsträckning tabeller och liknande referensmateriel.

Även universitetskanslersämbetet har nu funnit att talböckerna är nödvändiga jämsides med lektörerna.

I universitetskanslersämbetets petita för budgetåret 1967/68 anføres bl. a. att ämbetsverket haft överläggningar med företrädare för skolöverstyrelsen och De Blindas förening samt representanter för ämbetsverkets kurslitteraturkommitté. Dessa överläggningar har givit vid handen att möjligheterna för blinda eller synskadade att bedriva högre studier bör underlättas genom att dels lämpliga talböcker står till förfogande, dels hjälp av lektörer kan påräknas. Universitetskanslersämbetet finner det starkt motiverat att åtgärder på båda dessa områden vidtas. Ämbetsverket anför vidare att även ett generöst bidragssystem kan ha en mycket begränsad räckvidd men att ett sådant system kommer att spela en synnerligen betydelsefull roll för de därav berörda.

Interpellation ang. undersökning rörande förekomsten av främmande ubåtar på svenskt territorialvatten — Interpellation ang. bostadsbyggandet

Universitetskanslersämbetets kurslitteraturkommitté har gjort en undersökning beträffande läroböcker i tolv akademiska läroämnen och på grund härav gjort en rekommendation beträffande vilka kursböcker, som kan bedömas särskilt lämpade för talboksframställning. Skolöverstyrelsen har för ändamålet äskat visst anslag i sina pe-tita 1967/68.

Med stöd av det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande frågor:

1. Delar ecklesiastikministern den uppfattning som framkommit från bl. a. De Blindas förenings, skolöverstyrelsens och universitetskanslersämbetets håll, att möjligheterna för blinda eller synsvaga att bedriva högre studier bör underlättas bl. a. genom att lämpliga talböcker står till förfogande?

2. Om så är fallet, kommer ecklesiastikministern att medverka till att erforderliga medel ställs till förfogande för framställning av dessa talböcker?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Interpellation ang. undersökning rörande förekomsten av främmande ubåtar på svenskt territorialvatten

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! De ubåtar som under senare tid upptäckts på svenskt territorialvatten har av naturliga skäl väckt stor uppmärksamhet och även stark oro bland den stora allmänheten. Självfallet medför upptäckter av detta slag en rad spekulationer, vilka är ägnade att mer förvirra än att upplysa. Med hänsyn till vissa spionaffärer som uppdagats i vårt land har vissa kretsar ansett det självklart att ubåtarna är östeuropeiska

eller sovjetiska. Dessa mer eller mindre kategoriska påståenden har dock tillbakavisats från sovjetiskt håll.

Inte minst mot bakgrunden av att man i spekulationerna riktar mer eller mindre direkta beskyllningar mot vissa länder anser jag det vara ytterst värdefullt att en grundlig undersökning kring upptäckterna av främmande ubåtar i våra territorialvatten kommer till stånd. Jag utgår ifrån att försvarsmakten redan vidtagit alla de försiktighetsåtgärder som är påkallade vid dylika tillfällen. Huruvida några undersökningar gjorts kring denna fråga har inte kommit till allmänhetens kännedom.

Då man således alltjämt står frågande inför dessa händelser är det enligt min uppfattning angeläget att grundliga undersökningar genomföres på området och att redogörelse för dessa så långt möjligt också lämnas åt allmänheten. På så sätt kunde framför allt ovissheten skingras och eventuella fortsatta spekulationer i ärendet upphöra.

Med hänvisning till ovanstående an-håller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få ställa följande frågor:

Har man inom försvarsdepartementet planerat att göra undersökningar om de främmande ubåtar som upptäckts på svenskt territorialvatten?

Om så är fallet, är statsrådet villig att informera allmänheten om resultatet av undersökningarna?

Denna anhållan bordlades.

§ 19

Interpellation ang. bostadsbyggandet

Ordet lämnades på begäran till

Herr NILSSON i Tvärålund (cp), som yttrade:

Herr talman! De utredningar som gjorts beträffande bostadsbyggandet visar behovet av långsiktig planering och jämn ökning av bostadsproduktionen.

Interpellation ang. bostadsbyggandet

Statsmakterna har vid olika tillfällen uppmanat kommunerna att genomföra en långsiktig planering för bostadsbyggandet. Kommunerna har gjort aktingsvärda försök att efterkomma de statliga önskemålen. Den statliga planeringen har emellertid inte fungerat på ett tillfredsställande sätt. Kommunförbundet har haft anledning att påtala ryckigheten i bostadsbyggandet och riksdagen har fäst uppmärksamheten på bostadsbyggandets kreditförsörjning. 1965 års riksdag poängterade i skrivelse till Kungl. Maj:t och till fullmäktige i riksbanken att försörjningen med kreditiv för bostadsbyggandet har avgörande betydelse för en kontinuerlig och störningsfri produktion och därmed indirekt för utvecklingen av produktionskostnaderna.

Igångsättningen av lägenheter under år 1965 blev trots riksdagens åtgärder avsevärt förskjuten. Mindre än 40 000 lägenheter igångsattes i flerfamiljshus under de tre första kvartalen, mot mer än 52 000 år 1964. Fördelningen mellan kvartalen 1965 blev:

1:a kvartalet	11 242
2:a »	14 237
3:e »	14 195
4:e »	25 760

Denna bild av bostadspolitisk ryckighet var ägnad att inge oro. De under det fjärde kvartalet igångsatta lägenhetsbyggena kunde komma att inverka ofördelaktigt på igångsättningen under år 1966. Oron avspeglade sig i det av riksdagen under våren godkända utlåtandet nr 1 från det sammansatta stats- och bankoutskottet, där det påtalades att en från sysselsättningssynpunkt ändamålsenlig säsongmässig fördelning av byggstarterna bör eftersträvas. Man poängterade också det angelägna i att kreditpolitiken utformas så, att krediter kanaliseras till bostadsbyggandet i en utsträckning som är nödvändig för att den uppställda planen skall kunna fullföljas.

Under 1966 har emellertid situationen ytterligare förvärrats enligt vad man kan utläsa av hittills publicerad statistik för igångsättningen under de första kvartalen. Även om de siffror som redovisats ännu måste omges med reservationer kan man utläsa att antalet påbörjade lägenheter i flerfamiljshus, som under de tre första kvartalen 1964 och 1965 var omkring 52 000 resp. 40 000, under motsvarande tid 1966 var drygt 35 000. Även om småhusbyggandet inte är med i dessa beräkningar kan man konstatera, att om riksdagens och regeringens målsättning om 92 000 lägenheter skall kunna uppnås, krävs det att den redan 1965 höga igångsättningen under årets sista månader blir ännu större.

Den under vårriksdagen av statsrådet och chefen för inrikesdepartementet uttalade förhoppningen om en fördelning av igångsättningen med 10 000 lägenheter under det första kvartalet, 30 000 under det andra, 30 000 under det tredje och resten under det sista kvartalet har inte kunnat infrias. Ett stort antal människor är oroade av bostadsbyggnadssituationen och det är väsentligt att den blir klarlagd och att de planerade eller vidtagna åtgärderna redovisas.

Med hänvisning till det anförda hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

Är statsrådet beredd att lämna en redogörelse för bostadsbyggnadsprogrammets situation?

Vilka åtgärder har vidtagits för att den av vårriksdagen antagna miniminivån om igångsättning av 92 000 lägenheter skall kunna uppnås?

Vilka åtgärder har vidtagits för att eliminera den ryckighet som präglat bostadsbyggandet under åren 1965 och 1966?

Denna anhållan bordlades.

§ 20

Interpellation ang. en ökad samordning av insatserna på handikappområdet

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HAMRIN** i Kalmar (fp), som yttrade:

Herr talman! Samhällets insatser för de handikappade medför besvärliga samordningsproblem. Redan på det kommunala planet sker en uppsplittning av handikappfrågorna på ett stort antal organ: socialnämnden med dess olika underavdelningar, barnavårdsnämnden, skolstyrelsen, fastighetskontoret, bostadsförmedlingen och brandkåren. På landstingsnivån handhas frågor sammanhängande med handikappade av hälso- och sjukvårdsstyrelserna, centralstyrelserna för vård och undervisning av utvecklingsstörda barn m. fl. I den statliga förvaltningen griper handikappfrågorna över flera av departementen, nämligen justitiedepartementet, socialdepartementet, ecklesiastikdepartementet och inrikesdepartementet. En motsvarande uppsplattning på verken finns.

Detta innebär att en fullständig överblick över problemfältet praktiskt taget är omöjlig för såväl myndigheterna som de handikappade. Kontinuiteten i behandlingen av ett fall avbryts av de trångt satta kompetensgränserna myndigheterna emellan. Oklarheten i ansvarsfördelningen inbjuder till passivitet inför befogade förändringar.

Den av regeringen tillsatta handikapputredningen bör verkställa en ingående granskning av den offentliga förvaltningens funktionsmöjligheter på handikappvårdens område. Syftet med en omorganisation bör vara att samla handläggningen på ett färre antal organ och vid behov skapa ändamålsenliga samarbetsorgan. Klarare gränser för de olika statliga och kommunala myndigheterna bör dras upp. På det kommunala planet bör t. ex. ansvaret för handikapparbetet läggas på ett enda organ,

som även får uppsökande uppgifter. Centralt kan samordningen t. ex. åstadkommas genom en handikappbyrå under socialdepartementet. En del av samordningsproblemet för de rörelsehindrade skolbarnen kan lösas genom inrättandet av konsulttjänster vid skolöverstyrelsen.

Handikapputredningen har visserligen enligt sina direktiv till uppgift att bl. a. utreda vissa samordningsfrågor. Detta berör dock bara den statliga sektorn. Såsom jag tidigare framhållit finns betydande samordningsproblem även på landstingsnivå och primärkommunalt. Det synes mig angeläget att handikapputredningen tar itu även med dessa samordningsproblem.

Handikappvårdens genomgående problem, den bristande samordningen, möter inte minst inom forskningsområdet. Ett flertal olika institutioner, privatpersoner och grupper är sysselsatta med grundforskning, utvecklingsarbete och försöksverksamhet av olika typer.

Svenska centralkommittén för rehabilitering är för närvarande ett av huvudorganen för denna forskning. SVCR bedriver forskning rörande stödjobbandage och proteser, särskilt för neurosedynskadade barn, samt teknisk utvecklings- och produktionsverksamhet och har en informationscentral för svenska och utländska resultat. Det är ett samarbetsorgan för de flesta av handikapporganisationerna, för Landstings- och Stadsförbunden samt för staten.

Norrbackainstitutet är ett annat viktigt organ för handikappforskningen, speciellt dess protestekniska forskningslaboratorium.

En tredje institution är statens arbetsklínik, som har forskningsuppgiften inskriven i instruktionerna men som på grund av brist på personal inte har möjlighet att fullgöra någon mer omfattande forskning.

Handikapporganisationerna utför utvecklingsarbete rörande de tekniska hjälpmedlen för respektive kategorier.

Skolöverstyrelsen har planer att stu-

Interpellation ang. bostadsbyggandet

dera pedagogiska nyheter för kursverksamheten bland de handikappade. Den rent medicinska forskningen om olika handikapp är nu givetvis en uppgift för de medicinska fakulteterna.

För att lösa mängden av besvärliga samordningsproblem kunde man tänka sig att inrätta ett handikappinstitut. Till detta skulle föras så mycket som är praktiskt möjligt av den medicinska, fysiologiska, psykologiska, sociala, pedagogiska och tekniska forskningen och utvecklingsverksamheten på detta område. Både studiet av handikappen och metoderna att kompensera dem bör innefattas i institutets uppgifter. En internationell informationscentral kunde knytas till institutet, som bör få en nordisk anknytning, eftersom de nordiska ländernas problem på detta område är likartade och eftersom man på det sättet kan anlita mera specialiserade och dyrbara resurser än vad som annars varit möjligt.

Det är synnerligen angeläget att en samordning av handikappforskningen kommer till stånd. Vikten av en ökad forskning beträffande de handikappade har senast efterlysts av undervisningsrådet Sixten Marklund på Förbundets för specialundervisning kongress i Norrköping nyligen. För att forskningen skall bli effektiv krävs emellertid enligt min mening en sådan samordning som skulle kunna ske genom det av mig ovan skisserade handikappinstitutet.

Med stöd av det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet ställa följande frågor:

1. Delar statsrådet uppfattningen att en ökad samordning av insatserna på handikappområdet, såväl beträffande forsknings- och utvecklingsarbetet som beträffande övriga åtgärder på det statliga och kommunala planet är önskvärd?

2. Om så är fallet, vilka åtgärder av-

ser statsrådet att vidtaga för att åstadkomma denna samordning?

Denna anhållan bordlades.

§ 21

Interpellation ang. bostadsbyggandet

Ordet lämnades på begäran till

Herr LINDKVIST (s), som yttrade:

Herr talman! Under flera år har bostadsfrågan intagit en framträdande plats i den svenska samhällsdebatten. Dess angelägenhetsgrad har snarare ökat än minskat under åren. Betydelsen av ett högt och utvecklingsbart bostadsbyggande med iakttagande av ökade krav i fråga om såväl utrymmes- och utrustningsstandard som olika miljö- och servicefunktioner har i hög grad präglat den politik som förts. Utan att närmare redovisa de stora investeringar och insatser av olika slag, som gjorts på området, skall några uppgifter lämnas för perioden 1960—1965, vilka bekräftar bostadsbyggandets omfattning och betydelse i samhällsekonomin.

Under ovannämnda period fattade riksdagen beslut om igångsättning av sammanlagt 465 000 lägenheter, inklusive de bostäder som påbörjats utan statligt stöd. Den verkliga igångsättningen blev emellertid väsentligt högre eller 518 000 lägenheter. Antalet färdigställda lägenheter under åren 1960—1965 uppgick till 483 000, inrymmande tillhoppa 1 820 000 rumsenheter. Under samma tid ökade investeringarna i bostäder, räknat i 1959 års priser, från 4 022 miljoner kronor till 5 317 miljoner kronor, d. v. s. 32 procent. Bostadsinvesteringarnas andel av de totala investeringarna i byggnader och anläggningar har under de aktuella åren pendlat mellan 34 och 36 procent, medan deras andel av bruttoinvesteringarna legat strax över eller strax under 20 procent respektive år. Enbart under de sex första åren av 1960-talet har unge-

Interpellation ang. bostadsbyggandet

fär en femtedel av vårt lands befolkning kunnat flytta in i nya bostäder.

Med dessa anförda siffror som underlag kan det konstateras att det reella bostadsbyggandet under perioden 1960—1965 överträffat den av riksdagen fastställda målsättningen i fråga om produktionsomfattningen. Den faktiska igångsättningen under den berörda perioden överstiger målsättningen med inte mindre än 53 000 lägenheter. Detta antal motsvarar hela igångsättningen av flerfamiljslägenheter så sent som 1959. Det är viktigt att hålla i minnet dessa fakta, eftersom den politiska debatten i bostadsfrågan oftast präglas av ovilja eller oförmåga att grunda framförda åsikter på sakligt underlag. Det finns således officiella fakta och resultat att tillgå för den som vill ge en rättvis bild av den förda bostadspolitik.

Dessa sakliga konstateranden utesluter dock inte påtagliga brister vid genomförandet av bostadsbyggandet, främst under innevarande år. Det har vid upprepade tillfällen hävdats, att bostadsproduktionen delvis varit fellokaliserad med hänsyn till efterfrågan. Från regeringens sida har också i olika sammanhang framhållits angelägenheten av en geografisk förskjutning av bostadsbyggandet till storstadsområdenas förmån. De ansträngningar som hittills gjorts för att öka dessa regioners relativa andel av landets totala bostadsbyggande har emellertid varit otillräckliga. Tvärtom har storstadsområdenas situation ytterligare försämrats under den gångna delen av 1960-talet. Som nedan visas kvarstår även under 1966 denna disproportion mellan målsättning och handlande.

Mot bakgrunden av de tidigare redovisade positiva produktionssiffrorna för perioden 1960—1965 framstår onekligen årets ryckiga bostadsbyggande som besvärande. Riksdagen har — på förslag av regeringen — fastställt årets igångsättning till 92 000 lägenheter. Denna målsättning ligger, trots de höga siffrorna, något under fjolårets och väsentligt lägre än 1964 års igångsättning, som var 96 800 lägenheter.

Redan 1964 uppträdde störningar på kreditmarknaden med svårigheter att upprätthålla högsta kontinuitet i bostadsbyggandet. Sedan dess har kredit-situationen successivt försämrats. Under innevarande år har bostadskreditmarknaden tidvis fungerat dåligt, vilket medfört att bostadsbyggandet hakat upp sig. Detta framgår med önskvärd tydlighet av nedanstående tablå, vari redovisas antalet påbörjade lägenheter i flerfamiljshus i hela landet under månaderna januari—september åren 1965 och 1966 samt den absoluta och relativa förändringen mellan dessa båda år.

Under årets tre första kvartal igångsattes som synes närmare 4 300 eller 11 procent färre lägenheter i flerfamiljshus än under samma tid 1965. Hårdast har storstockholmsområdet drabbats, för vilket kan noteras en minskning med 25 procent jämfört med fjolåret. Särskilt oroande är naturligtvis att minskningen är mest markerad inom de regioner, som uppvisar den största bostadsefterfrågan. Med hänsyn till att 1965 års redovisade igångsättning var mycket starkt koncentrerad till fjärde kvartalet är naturligtvis årets situation i realiteten ännu sämre än vad som framgår av sammanställningen nedan.

	Förändring			
	1965	1966	absolut	i procent
Hela riket	39 651	35 388	— 4 261	— 10,7
Storstadsområdena	13 014	11 350	— 1 664	— 12,8
Storstockholm	6 759	5 041	— 1 718	— 25,4
Göteborgsregionen	3 246	2 936	— 310	— 9,6
Malmö—Lund-regionen	3 009	3 373	+ 364	+ 12,1

Interpellation ang. bostadsbyggandet

Beträffande igångsättningen av småhuslägenheter föreligger endast uppgifter för de s. k. månadskommunerna. Grovt räknat torde dock i runt tal 17 300 lägenheter i småhus ha påbörjats i hela landet under månaderna januari—september 1966, vilket är att jämföra med ungefär 19 500 igångsatta småhuslägenheter 1965.

Totalt har således ungefär 52 700 lägenheter påbörjats i *flerfamiljshus och småhus* t. o. m. utgången av september månad i år. Det innebär att det under årets sista kvartal krävs en igångsättning av drygt 39 000 lägenheter för att 1966 års bostadsbyggnadsprogram skall kunna genomföras. Ett så pass högt påbörjande torde knappast vara möjligt att förverkliga och ter sig dessutom — särskilt om det sker till priset av en fortsatt kraftig kostnadsstegring — ytterligt diskutabelt. Då kan det vara vettigare att dämpa takten av igångsättningen så att det finns ett garanterat samband mellan bostadsbyggandet och dess finansiering och planera så att årets eftersläpning kan hämtas in inom några år.

Bristen på byggnadskreditiv har medfört att eljest startklara projekt inte har kunnat påbörjas eller har måst avbrytas. Etappbyggen i pågående serieproduktion har visserligen kunnat fullföljas, men då kreditiv har saknats för nästa etapp, har de fortsatta byggnadsarbetena stoppats upp med betydande kostnadsstegringar som följd. Resultatet härav har i sin tur blivit högre insatser, hyror och boendekostnader över huvud taget, vilket drabbar konsumenterna. Detta har dessutom skett i en situation när det höga ränteläget och den pågående subventionsavvecklingen redan har medfört hyreshöjningar inom stora delar av vårt bostadsbestånd. Även om igångsättningen för närvarande sker i ganska normal omfattning och även om den snabbt accelererar under återstoden av året, kvarstår dock det faktum, att 1966 års bostadsproduktionsplane-

ring i jämförelse med framför allt åren närmast efter 1960 för byggnadsföretagare, byggherrar, anställda, kommunala förtroendemän m. fl. och ytterst givetvis även bostadskonsumenter, inneburit många obehagliga överraskningar. Till detta kommer att de negativa verkningarna härav i vissa fall torde kunna avläsas först efter ganska lång tid.

Byggnadskostnadernas snabba utveckling representerar i dag ett allvarligt såväl bostadspolitiskt som samhälls-ekonomiskt problem. De har hittills under 1960-talet uppvisat en år från år successivt stigande ökningstakt, delvis till följd av skärpningar i den indirekta beskattningen. Mellan januari 1960 och januari 1963 steg således byggnadskostnadsindex med 11,9 procent eller med i genomsnitt 4 procent per år, medan motsvarande stegring från januari 1963 till januari 1966 var 16,3 procent dvs. genomsnittligt 5,4 procent per år. Mellan januari och juli i år var motsvarande ökning 2,9 procent, vilket tyder på att vi under 1966 kan få en total kostnadsstegring av kanske samma storlek som under fjolåret eller med cirka 6 procent. Det rådande höga kostnadsläget inom bostadssektorn begränsar starkt möjligheterna för familjer med ordinära inkomster att öka sin bostadsstandard. Småhuslägenheter torde i dag med få undantag kunna förvärfvas endast av familjer i relativt goda inkomstlägen. En sådan utveckling står inte i samklang med våra bostadspolitiska målsättningar och kräver därför närmare beaktande.

Åter kan konstateras, att vi saknar ett förpliktande samband mellan den bostadspolitiska målsättningen och dess finansiering. För några år sedan uppträdde liknande symtom, vilket redan då försvårade en jämn och rationell bostadsproduktion. Vissa erfarenheter tyder på att det under senare år har uppstått en viss snedvridning på investeringsidan, vilken när det gäller byggnadsverksamheten i allt för hög grad

favoriserar saneringsobjekt, påkostade villor och fritidsstugor, banker, bensinstationer samt omfattande investeringar i samband med nya centrumbildningar och storvaruhus. Denna befarade snedvridning har säkerligen underlättats genom byggnadsregleringens avveckling 1963. Därigenom avhände sig regeringen det instrument som samordnade byggresurser och kreditkapacitet. Den fullmaktslag, som vi fick i stället och som ger Kungl. Maj:ts möjlighet förordna att igångsättningstillstånd skall inhämtas av arbetsmarknadsmyndighet innan byggnadsarbete påbörjas, har först i år, och då efter delvis ändrad lydelse, tillämpats i syfte att hålla tillbaka en ur allmänna synpunkter mindre angelägen byggnadsverksamhet. En kritisk granskning av kreditinstitutens fördelning av byggnadskreditiv skulle kanske visa att man från bankhåll visat mindre god följsamhet beträffande statsmakternas intentioner och politiska beslut. Detta ger i så fall anledning till förväntningar, att regeringen ägnar denna centrala fråga den allra största uppmärksamhet.

Med hänvisning till vad som anförts främst i fråga om innevarande års bostadsproduktion och dess besvärliga konsekvenser hemställes om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få framställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att åstadkomma en jämnare bostadsproduktion?

2. Om statsrådet anser att kreditgivningen till det egentliga bostadsbyggandet fungerat och fungerar otillfredsställande, vilka åtgärder planeras då för att uppnå bättre synkronisering mellan fastställd målsättning och dess finansiering?

3. Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att främja en relativt sett ökad bostadsproduktion i storstadsområdena?

4. Vill statsrådet ange hur regeringen

Interpellation ang. bostadsbyggandet

ämnar påskynda ett högre och kontinuerligt bostadsbyggande och främja utvecklingen mot mera rationella produktionsmetoder?

Denna anhållan bordlades.

§ 22

Anmälades och godkändes allmänna beredningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 309, till Konungen i anledning av väckta motioner om utbildning av dagbarnsvårdare.

§ 23

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 129, angående ny organisation för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, m. m., överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

§ 24

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts tio enkla frågor, nämligen av:

herr *Wiklund* i Stockholm, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående urvalsprinciperna för vård på sjukhus,

herr *Kellgren*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående den allmänna tilläggs pensionen för i Sverige bosatta medborgare från övriga nordiska länder,

herr *Björkman*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående utlandssvenskarnas rösträtt,

herr *Oskarson*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående personalpolitiken inom statens järnvägar,

herr *From*, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående åtgärder för att förhindra stölder från militära vapen- och sprängämneshögar,

herr *Josefson* i Arrie, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdeparte-

mentet angående publicering av remiss-
svaren på 1960 års jordbruksutredning,

herr *Källstad*, till herr statsrådet och
chefen för ecklesiastikdepartementet an-
gående frihet från återbetalningsskyl-
dighet beträffande vissa studiemedel i
samband med lärarstrejken,

herr *Petersson*, till herr statsrådet
och chefen för jordbruksdepartementet
angående utredningen om avgiftsfri fis-
kerätt för jordbrukare i Norrbottens
läns lappmarker,

fru *Holmqvist*, till herr statsrådet och
chefen för justitiedepartementet angå-

ende tillämpningen av stadgande om
hävande av adoptivförhållande, samt

herr *Wikner*, till herr statsrådet och
chefen för försvarsdepartementet angå-
ende vissa militärtransporter.

§ 25

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 11.24.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 19 oktober

Kl. 16.00

§ 1

Föredrogs och hänvisades till stats-
utskottet Kungl. Maj:ts å bordet vilande
proposition nr 129, angående ny orga-
nisation för väg- och vattenbyggnads-
styrelsen, m. m.

§ 2

Föredrogs var för sig följande, vid
kammarens nästföregående samman-
träde gjorda men då bordlagda inter-
pellationsframställningar, nämligen av:

herr *Hermansson*, till hans excellens
herr statsministern angående svenska
företags verksamhet i utlandet,

herr *Nilsson* i Gävle, till herr stats-
rådet och chefen för inrikesdeparte-
mentet angående genomförandet av bo-
stadsbyggnadsprogrammet,

herr *Lorentzon*, till herr statsrådet
och chefen för inrikesdepartementet an-
gående sysselsättningsläget i Ådalen,

herr *Mundebo*, till herr statsrådet och
chefen för inrikesdepartementet angå-
ende bostadsproduktionen i de områ-
den där bostadsbristen är störst,

herr *Rimmerfors*, till herr statsrådet
och chefen för justitiedepartementet an-
gående körkortsindragningarna,

herr *Wiklund* i Stockholm, till stats-
rådet fru Lindström angående ökade
biståndsinsatser åt flyktingar i Afrika,

herr *Gustafsson* i Skellefteå, till herr
statsrådet och chefen för inrikesdepar-
tementet angående igångsättningen av
bostadsbyggandet,

herr *Nelander*, till herr statsrådet och
chefen för ecklesiastikdepartementet
angående gemensamma samlingar i
gymnasium och fackskola,

herr *Nelander*, till herr statsrådet och
chefen för civildepartementet angående
dyrortsgrupperingens inverkan på stats-
tjänstemännens löner,

herr *Keijer*, till herr statsrådet och
chefen för ecklesiastikdepartementet
angående framställning av talböcker till
blinda studenter,

herr *Börjesson* i Falköping, till herr
statsrådet och chefen för försvarsde-
partementet angående undersökning rö-
rande förekomsten av främmande ubå-
tar på svenskt territorialvatten,

Interpellation ang. beskattningen av folkpensionärers extrainkomster — Interpellation ang. förbättrade pensionsförmåner för vissa folkpensionärer

herr Nilsson i Tvärålund, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående bostadsbyggandet,

herr Hamrin i Kalmar, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående en ökad samordning av insatserna på handikappområdet, samt

herr Lindkvist, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående bostadsbyggandet.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 3

Interpellation ang. beskattningen av folkpensionärers extrainkomster

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! Skatte- och bidragsreglerna är i ett särskilt fall uppenbart felaktigt utformade. Det gäller behandlingen av folkpensionärer med små extrainkomster. Marginalbelastningen på dessa inkomster är orimligt stor. I några fall kan en pensionär som höjer sin sidoinkomst över en viss nivå t. o. m. förlora mer i skatt och bortfallande bidrag än vad extraförtjänsten inbringar. Hans ökade insats i produktionen belönas således med sänkt standard.

Dessa effekter beror på att följande ogynnsamma verkningar inträffar ungefär samtidigt, när pensionären höjer sin extrainkomst.

1. De inkomstprövade förmånerna (kommunalt bostadstillägg, hustrutillägg och äldre änkepensioner) avtrappas och försvinner.

2. Det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga urholkas och upphör.

3. Skatt börjar utgå. Redan vid mycket låga extrainkomster börjar kommunalskatt utgå. Vid obetydligt högre sidoinkomster får även statsskatt betalas.

Det är svårt att hävda annat än att

gällande regler är felkonstruerade. Riksdagen har under en följd av år fått ta ställning till krav på att reglerna måste överses, men ännu har ingen översyn verkställts.

De nya tabeller som riksskattenämnden utfärdade i våras angående avtrappningen av det extra skatteavdraget innebär ingen avgörande förbättring av de arbetande pensionärernas situation. Marginalbelastningar på över 100 procent av sidoförtjänsten är således fortfarande ingen ovanlighet.

Samhället är i behov av ökade arbetsinsatser från pensionärerna. Många pensionärer vill också arbeta extra men avskräcks då de känner till skatte- och bidragsreglernas utformning. Dessa regler hindrar alltså samhällets strävan att stimulera de pensionärer som så vill till extra arbete.

Genom ATP-pensionerna — som ju är skattepliktiga — kommer alltfler pensionärer i det läget att de drabbas av bestämmelserna.

Många pensionärer har redan insett det orimliga i den stora marginalbelastningen. Kraven på en rättvis behandling i skatte- och bidragshänseende växer för varje dag. Det är ett allmer angeläget socialt krav att bestämmelserna ändras.

Med hänvisning till motiveringen anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till en reform av gällande skatte- och bidragsregler, som förhindrar orimliga avbränningar på extraförtjänster som folkpensionärerna skaffar sig?

Denna anhållan bordlades.

§ 4

Interpellation ang. förbättrade pensionsförmåner för vissa folkpensionärer

Ordet lämnades på begäran till

Interpellation ang. vuxenutbildningen

Herr JONSSON (fp), som yttrade:

Herr talman! Det finns fortfarande ett stort antal pensionärer som trots de pensionsförbättringar som genomförts under senare år måste leva under mycket knappa förhållanden. Jag avser de pensionärer som blott har sin folkpension samt inga eller obetydliga sidoinkomster, t. ex. i form av ATP eller annan tjänstepension. Enligt min uppfattning måste samhället överväga snara åtgärder för att förbättra dessa pensionärens situation. De starka prisstegringarna under senare tid har ytterligare förvärrat situationen för denna kategori.

Det finns olika vägar att nå detta mål. En möjlighet är att utbygga de »naturaförmåner», i form av service och institutionell eller öppen vård, som samhället erbjuder pensionärerna.

Jämsides med en utbyggnad av den sektorn förefaller det mig klart att man i nuläget måste överväga en förbättring av de sämst ställda pensionärernas kontanta förmåner. Detta kunde — som tidigare föreslagits från folkpartiets sida — ske i form av ett särskilt pensions-tillskott.

Genom ett sådant tillskott till folkpensionen får dessa pensionärer en rättvis del av standardstegringen i samhället, samtidigt som deras valfrihet ökar.

Olika synpunkter kan anföras på hur ett sådant pensionstillskott skall konstrueras, med vilka belopp det skall utgå och om det skall vara inkomstprövat eller ej.

Nödvärdigt är emellertid att detta reformkrav drives med kraft. En viktig målsättning i vårt reformarbete måste vara att förbättra relationerna mellan de sämst ställda folkpensionärerna och övriga grupper i samhället.

Pensionsförsäkringskommittén har enligt tilläggsdirektiv till uppgift att behandla även frågan om en förbättring av förmånerna för de sämst ställda pensionärerna. Det är enligt min mening angeläget att pensionsförsäkrings-

kommittén inte dröjer med att framlägga förslag i frågan.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande fråga:

När kan man räkna med att pensionsförsäkringskommittén kommer att lägga fram ett förslag till förbättrade pensionsförmåner för de pensionärer som till huvudsaklig del måste lita till folkpensionen för sin försörjning?

Denna anhållan bordlades.

§ 5**Interpellation ang. vuxenutbildningen**

Ordet lämnades på begäran till

Herr WESTBERG (fp), som yttrade:

Herr talman! Den dynamiska samhällsutvecklingen, teknikens snabba framsteg och näringslivets strukturomvandling skapar ett stort behov av olika former av vuxenutbildning. Men det är också ett självklart rättvisekrav att de som i sin ungdom inte fick chansen till den utbildning de önskade nu ges utbildningsmöjligheter. 80 procent av dagens vuxna har folkskola som enda utbildning; de genomförda skolreformerna för ungdom kan skapa barriärer mellan yngre gynnade och äldre missgynnade generationer, om inte de äldre får del av den utbildningsstandard de själva hjälpt till att bygga upp.

Det är svårt att exakt ange hur många som i dag deltar i det vi vanligen kallar vuxenutbildning. Yrkesutbildningsberedningen har i sitt tidigare i år avlämnade betänkande, Yrkesutbildningen, uppskattat antalet vuxenstuderande enligt följande: studieförbunden cirka 1 miljon deltagare i studiecirklar, varav i målinriktade studier cirka 100 000, yrkesskolornas deltidskurser cirka 100 000, omskolningsverksamhet cirka 40 000, folkhögskolor, vuxenläroverk och kvällsgymnasier cirka 20 000 samt

100 000-tals deltagare i intern utbildning, korrespondenskurser och radio- och TV-undervisning. Beredningen ansåg för sin del att det för närvarande inte fanns möjligheter att göra några realistiska beräkningar beträffande omfattningen av den framtida vuxenutbildningen. Alla siffror som rör den kvantitativa utvecklingen på detta område tyder emellertid på en kraftig och oavbrutet accelererande ökning av antalet vuxenstuderande.

Enigheten är relativt stor inom de flesta politiska läger om målet inom vuxenutbildningen: att i största möjliga utsträckning bereda vuxna samma möjligheter till utbildning som nu ges ungdomen. Uppfattningarna går emellertid isär om medlen att nå detta mål.

Såväl 1960 års gymnasieutredning i dess betänkande Vuxenutbildning i gymnasium och fackskola som yrkesutbildningsberedningen har tänkt sig en vuxenutbildningsorganisation som i alltför stor utsträckning hämtat sin förebild i barn- och ungdomsskolan. De båda utredningarna har förutsatt i betydande omfattning lärardominerad eller, om man så vill, lärarledd undervisning med lärare, klassanordningar, gruppindelning, timplan och läroplan, prov och kontrollmetoder som för barn och ungdom i det reguljära skolväsendet. Utredningarna synes ha haft svårt att frigöra sig från det gamla klassrumstänkandet och redovisar därför mycket litet pedagogiskt nytänkande. I de båda betänkandena har föga hänsyn tagits till de vuxenstuderandes speciella situation: de är ofta gifta, de har i de flesta fall försörjningsplikt, de kommer av ekonomiska skäl sannolikt att under lång tid framöver vara hänvisade till studier på fritid eller deltid, de bedriver ofta målinriktade studier och deras studiebakgrund är högst skiftande och individuell. Allt detta talar för att de måste beredas en undervisning avpassad efter deras egna möjligheter och förutsättningar; pedagogiken

Interpellation ang. vuxenutbildningen
blir en helt annan än den i barn- och ungdomsskolan.

Det är emellertid inte bara de nyss nämnda förhållandena som talar för en annan pedagogik inom vuxenundervisningen. Också knappheten på resurser gör det nödvändigt att organisera studierna så rationellt som möjligt. Med hänsyn till den lärarbrist vi nu har förefaller det vara omöjligt att organisera vuxenundervisningen som helt eller till största delen lärarledd. Bristen på ämneslärare uppgår i runt tal till 7 000. Långtidsbudgeten för den reviderade finansplanen av år 1966 upptar härutöver för femårsperioden 1966—1971 ett ökat behov av 19 000 lärare. Då lärarna synes fördela sig efter skolform skulle en utpräglad lärarledd vuxenundervisning till stor del komma att resultera i en omskiktning i lärarkåren, vilken med hänsyn till lärarnas fria valmöjligheter sannolikt i sista hand kommer att drabba grundskolans högstadium mest. Enligt min mening vore det olyckligt om en kommande vuxenutbildningsreform i något avseende skulle komma att missgynna de nyligen beslutade skolförmena grundskola, fackskola och gymnasium. Andra vägar måste väljas för att tillgodose de vuxenstuderandes berättigade krav på av samhället bekostad utbildning.

För att tillgodose såväl vuxenpedagogiska som samhällsekonomiska krav synes det vara en framkomlig väg att i långt större omfattning än vad nu är fallet inom utbildningsväsendet ta lärarersättande, förproducerade och tekniska hjälpmedel i undervisningens tjänst: studiepaket, självinstruerande material, programmerad undervisning, radio-TV-undervisning, korrespondenskurser etc. Dessa medel finns redan i marknaden, men svårigheten synes vara att komponera de rätta beståndsdelarna av dem i undervisningssyfte. De många utredningar som under senare år utifrån olika utgångspunkter arbetat med vuxenutbildningsfrågorna förefal-

Interpellation ang. statsbidrag till Sveriges Dövas Riksförbunds tidning

ler inte att i tillräcklig omfattning ha beaktat dessa problemställningar.

Inför den reform på vuxenutbildningsområdet som aviserats till nästa års riksdag är det ytterst angeläget att dessa frågeställningar blir aktualiserade och belysta. Det finns i stort sett två olika möjligheter att välja mellan för att lösa vuxenutbildningsproblemen. Antingen väljer man en vuxenutbildning i huvudsak uppbyggd efter mönster från barn- och ungdomsskolan eller också en utbildningsform som till största delen är avpassad efter de studerandes egna förutsättningar och möjligheter och som inte i någon större utsträckning tar redan knappa lärarresurser i anspråk. Det förra alternativet skulle med stor sannolikhet medföra arbetssvårigheter för ungdomsskolan. Det senare alternativet, som i huvudsak skulle vara baserat på lärarersättande undervisningsmetoder och i stor utsträckning ta massmedia i sin tjänst, möjliggör studier för alla vuxna som så önskar oberoende av boendeort och kan därför smidigt anpassas till den vuxnes speciella situation. Det möjliggör också ett pedagogiskt utvecklingsarbete, som på sikt skulle komma även barn- och ungdomsskolan liksom folkbildningsarbetet till godo. Med det förra alternativet finns också risker för spärrar till undervisningen. Vi skulle kunna få en urvalsskola för vuxna. Det senare alternativet däremot medför stora utbildningsmöjligheter för alla som har intresse av och förutsättningar för att vidareutbilda sig. Givetvis skulle det innebära en kraftigt utbyggd radio-TV-undervisning, eventuellt i kombination med korrespondensstudier, men också på detta område har utvecklingen gått mycket långsamt i vårt land. Det är därför angeläget att även dessa frågor blir beaktade vid den kommande utformningen av radions och televisionens framtida verksamhet.

Med hänvisning till vad sålunda anförts anhåller jag om kammarens med-

givande att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat de möjligheter som finns att lösa vuxenutbildningsfrågan genom en kraftigt utbyggd radio-TV-undervisning i kombination med korrespondensundervisning samt utnyttjande av övrigt lärarersättande och förproducerat material, allt i syfte att hushålla med de knappa lärarresurserna och att göra undervisningen tillgänglig för alla intresserade vuxna?

2. Avser herr statsrådet att i den kommande propositionen om vuxenutbildningen beakta dessa frågeställningar och förorda en lösning av vuxenutbildningsfrågan i linje med det i interpellationen skisserade förslaget?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. statsbidrag till Sveriges Dövas Riksförbunds tidning

Ordet lämnades på begäran till

Herr RIMMERFORS (fp), som yttrade:

Herr talman! De döva utgör en grupp handikappade som är särskilt isolerade från andra människor i samhället. De kan som regel inte meddela sig med andra annat än genom åtbördsspråk eller skriftligen. De är berövade möjligheterna att kunna höra på radio. De kan tillgodogöra sig TV-programmen blott i mycket begränsad utsträckning. De är i stor utsträckning hänvisade till kontakter med varandra.

Sveriges Dövas Riksförbund bedriver en intensiv verksamhet för att underlätta de dövas existens och bryta deras isolering. Ett av dessa medel är utgivandet av tidningens SDR-kontakt, som har utkommit i 76 år. Denna tidskrift har varit av stort värde och till mycken glädje för de döva.

Interpellation ang. åtgärder mot driftsnedläggelse inom industrien

Tidningen har under senare år arbetat under pressade ekonomiska förhållanden. I våras föreslog skolöverstyrelsen ett anslag på 50 000 kr. till SDR-kontakt. Förslaget stöddes av motioner i riksdagen. Beklagligtvis avlog riksdagens majoritet detta behjärtansvärda förslag.

I nummer 6—7 av tidningen, som kom ut i somras, kungjordes den för de döva bittra nyheten att SDR-kontakt inte längre kunde utkomma. Detta väckte stark förstämning, såväl bland de döva som bland handikapporganisationer, press och allmänhet.

Genom frivilliga bidrag -- och ett extra anslag på 30 000 kr. från skolöverstyrelsen, som gick åt till att täcka tidigare underskott på tidningen — har man nu lyckats utge ännu ett nummer av SDR-kontakt.

Det är emellertid alltjämt en synnerligen oviss fråga hur det skall gå med SDR-kontakt i framtiden. Det torde ställa sig utomordentligt svårt att fortsätta att ge ut tidningen kontinuerligt, i förlitan på frivilliga bidrag.

För ett jämförelsevis blygsamt belopp — omkring 50 000 kr. — kan man säkerställa utgivningen under ett år. Det vore enligt min mening väl använda pengar.

Med hänvisning till det anförda anhallar jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att föreslå statsbidrag till Sveriges Dövas Riksförbunds tidning SDR-kontakt, så att tidningens fortsatta utgivning säkerställs?

Denna anhållan bordlades.

§ 7**Interpellation ang. åtgärder mot driftsnedläggelse inom industrien**

Ordet lämnades på begäran till

Herr NORDGREN (h), som yttrade:

Herr talman! År 1964 förekom varsel om driftsinskränkning eller driftsnedläggelse för 114 företag inom industrien. Antalet av de varslade åtgärderna berörda arbetstagare uppgick till 3 753. Motsvarande siffror var 1965 betydligt högre eller 164 respektive 7 407. Under innevarande år har denna utveckling till det sämre ytterligare accentuerats. För de nio månader, för vilka nu finns statistiska uppgifter, uppgår sålunda antalet företag som varslat om driftsinskränkning eller driftsnedläggelse till 321 och antalet berörda arbetstagare till 12 928.

En del av dessa driftsinskränkningar och driftsnedläggelser har givetvis sin grund i pågående strukturrationalisering. En icke obetydlig del torde emellertid bero på regeringens ekonomiska politik, som inneburit kreditvärigheter och därmed likviditetssvårigheter för företagen. Även skattefrågan spelar i detta sammanhang en väsentlig roll.

Särskilt för de berörda arbetstagarna måste utvecklingen te sig oroväckande. Även om de flesta av dessa kanske ganska snart genom arbetsmarknadsverkets försorg kan erbjudas annan anställning, uppstår dock betydande omställningsproblem, då vederbörande i allmänhet ej kan beredas anställning i hemorten utan måste förflyttas till annan ort. För äldre personer står kanske inte ens denna lösning till buds.

Åberopande det anförda anhallar jag om kammarens tillstånd att till hans excellens statsministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att i möjligaste mån förhindra nedläggning av sådana företag, som i och för sig är lönande men som på grund av kreditvärigheter eller andra speciella omständigheter kan tvingas begränsa eller inställa driften?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. hänsynstagande till de handikappade vid övergången till högertrafik

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! Vi har i vårt land över en halv miljon svårt fysiskt och psykiskt handikappade människor i produktiv ålder, cirka 30 000 svårt handikappade barn samt en mycket stor del av våra cirka 850 000 folkpensionärer som på ett eller annat sätt lider av ett handikapp.

Trots att en hel del åtgärder vidtagits för att underlätta situationen för dessa av ett oblikt öde drabbade människor kan man utan överdrift påstå, att så gott som alla handikappgrupper alltför jämt är eftersatta när det gäller samhällets omsorger om dem. De organisationer som bildats för att hävda de handikappades intressen på olika områden utgör förvisso värdefulla instanser inom handikappvården över huvud taget. Allmänt omvittnas emellertid från dessa organisationers sida att samhällets åtaganden är otillräckliga. En hel del arbete måste med andra ord nedläggas från organisationers sida för att ständigt fästa statsmakternas uppmärksamhet vid de många problem som de handikappade har att brottas med.

Inför den stora trafikomläggningen nästa år kommer speciella problem att uppstå för de handikappade. Förutom de svårigheter som av naturliga skäl uppstår för alla medborgare i samband med högertrafiken måste självfallet människor med olika slag av handikapp vara särskilt utsatta för de risker som trafikreformen medför under lång tid. Enligt min mening har statsmakterna i alltför liten utsträckning uppmärksammat dessa frågor. De anslag som beviljats kan betecknas som alltför njugga med hänsyn till den stora gruppen handikappade som genom trafikomlägg-

ningen kommer att utsättas för mycket stora faror.

Jag vill här särskilt nämna de blinda, som genom olika hjälpmedel kan röra sig på gator och vägar som de lärt känna. Emellertid finns redan nu uppenbara brister när det gäller planeringen. Vid farliga övergångsställen, där ljussignaler är uppsatta för att underlätta trafikanters möjligheter att korsna vägen, är endast i några enstaka fall dessa ljussignaler kompletterade med ljudsignaler med hänsyn till de blindas svårigheter att komma över gatan. Vid trafikomläggningen kommer skyltar att byta plats liksom hållplatser etc.

Det är uppenbart att alla dessa ändringar kommer att innebära ytterligare problem för t. ex. blinda som mer eller mindre vant sig vid att ta sig fram efter nuvarande placeringar. Enligt min uppfattning borde man ta tillfället i akt att i samband med de många ombyggnader, som måste företas i samband med högertrafikreformen, ägna särskild hänsyn till de handikappades svårigheter. Nuvarande samhällsplanering kan inte sägas vara handikappvänlig. När en stor reform genomförs har man anledning att fästa uppmärksamhet vid dessa bristfälligheter och rätta till dem, särskilt då själva trafikomläggningen i och för sig kommer att medföra speciella risker för handikappade människor.

Förutom blinda kommer också rörelsehindrade människor i specialbyggda fordon självfallet att löpa betydande risker i trafiken. Stora problem uppstår även för de mer eller mindre psykiskt handikappade som vant sig vid vänstertrafik och ganska obehindrat kan röra sig på gator och vägar. Dessa människor äger i många fall inte den anpassningsförmåga och den uppmärksamhet som trafikreformen kräver.

Med hänvisning till ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ställa följande frågor:

Har regeringen för avsikt att införa

Interpellation ang. omorganisationen av den statliga och statsunderstödda verksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område

trafikomläggningen anslå tillräckliga medel för att t. ex. vid övergångsställen komplettera ljussignaler med ljudsignaler för underlättande av de blindas möjligheter att komma fram i trafiken?

I vilka avseenden ämnar regeringen ta särskild hänsyn till den stora gruppen handikappade för vilka trafikomläggningen kommer att medföra särskilt stora risker?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. omorganisationen av den statliga och statsunderstödda verksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område

Ordet lämnades på begäran till

Herr GREBÄCK (cp), som yttrade:

Herr talman! Vid 1965 års riksdag fattades ett principbeslut om en omorganisation av den statliga och statsunderstödda rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område. Frågan om den närmare utformningen av den nya organisationen skulle utredas i särskild ordning. Den tillsatta utredningen — 1965 års lantbruksorganisationsutredning — avgav sitt betänkande i början av förra månaden. Av detta framgår att den förestående omorganisationen får väsentliga följdverkningar med avseende på den verksamhet som hushållningssällskapen bedriver och särskilt då de arbetsuppgifter, vilka är av kontinuerlig karaktär. Enligt 1965 års riksdagsbeslut väntas en proposition, grundad på organisationsutredningens förslag, bli föremål för behandling av riksdagen under 1967 års vårsession.

Då riksdagen fattade sitt principbeslut uttalades, att den nya organisationen kan förväntas bli genomförd tidigast den 1 juli 1967. I enlighet med ut-

redningsdirektiven har organisationsutredningen utformat sina förslag med utgångspunkt från att den nya organisationen skall genomföras den 1 juli 1967. Detta medför att den tid som står till hushållningssällskapens förfogande för att anpassa sig till den nya situation som då uppkommer blir oerhört knapp. Deras verksamhet, räkenskaper m. m. är knutna till kalenderåret. En hel del av den verksamhet, som hushållningssällskapen bedriver på växtodlingsområdet, är helt naturligt ansluten till vegetationsåret och måste under alla förhållanden fullföljas och avslutas, om inte den aktivitet som påbörjats inom detta område skall bli helt värdeflös. Utan tvivel skulle omorganisationen kunna genomföras på ett både bättre och smidigare sätt om den fått anstå till den 1 januari 1968, detta även med tanke på den stora grupp av anställda hos sällskapen, som inte är personalförtecknad.

Med hänsyn till den ovisshet och oro inför framtiden, som nu gör sig gällande inom hushållningssällskapen, såväl i dess ledning som bland personalen, vore det värdefullt med en förhandsorientering av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, om statsrådet kan tänka sig ett uppskov med ikraftträdandet av omorganisationsbeslutet, åtminstone vad gäller hushållningssällskapen, till den 1 januari 1968, eller om statsrådet icke finner detta möjligt, hur i så fall omorganisationen skall kunna genomföras utan att påbörjade, värdefulla arbetsuppgifter spolieras.

Såsom ytterligare exempel på den brådska som kännetecknar handläggningen av detta ärende vill jag anföra följande. Enligt riksdagens nämnda principbeslut skall hushållningssällskapen inte längre utse ledamöter i lantbruksnämnderna. Enligt beslutet skall i stället sällskapets inflytande på valet av ledamöter utövas genom samråd med landstingen, vilka har att utse 4 leda-

möter i nämnderna. I en på jordbruksministerns uppdrag till landstingen redan i somras utsänd skrivelse har expeditionschefen i jordbruksdepartementet framfört önskemålet att landstingen måtte i god tid före 1 juli 1967 utse sina ledamöter i de nya nämnderna. Åtskilliga landsting torde också under de nyligen avslutade landstingsmötena ha utsett dessa ledamöter. I expeditionschefens skrivelse har emellertid ingenting sagts om nyssnämnda samråd mellan landsting och sällskap vid utseendet av ledamöter. Ej heller har sällskapen underrättats om att det kunde bli aktuellt för landstingen att utse ledamöterna redan i höst. Följden har blivit att något samråd mellan landsting och hushållningssällskap icke förekommit i de fall där valen redan ägt rum.

Enligt min uppfattning har hela frågan rörande omorganisationen av den statliga och statsunderstödda rationaliseringsverksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område i onödigt hög grad forcerats. Det skulle avgjort vara till fördel, om beslutet rörande den nya organisationen finge träda i kraft under sådana former, att genomförandet tidsmässigt kunde ske i nära anslutning till de arbetsformer under vilka hushållningssällskapen under en lång följd av år bedrivit sin verksamhet.

Under återopande av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ställa följande frågor:

Vill statsrådet lämna en redogörelse för de skäl som motiverar den brådskas, som karaktäriserar handläggningen av frågan om omorganisationen av den statliga och statsunderstödda verksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden?

Är statsrådet med hänsyn till förefintliga svårigheter beredd att föreslå ett uppskov med ikraftträdandet av omorganisationsbeslutet?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. antagningen av studerande vid samhällsvetenskapliga fakulteter och i vissa humanistiska ämnen

Ordet lämnades på begäran till

Herr CARLSHAMRE (h), som yttrade:

Herr talman! Enligt 1965 års riksdagsbeslut skall den fortsatta planeringen av universitets- och högskoleexpansionen utgå från ett beräknat antal studerande i början av 1970-talet av cirka 87 000. Inom denna totala utbyggnadsram har även angivits vissa riktmärken för fördelningen av antalet studerande på olika fakulteter.

Universitetskanslersämbetets beräkningar rörande antalet närvarande studerande höstterminen 1965 i de samhällsvetenskapliga ämnena visar emellertid att utbyggnadsprogrammet överskridits redan före riksdagens beslut i ärendet. Även inom vissa humanistiska ämnen har de av statsmakterna stipulerade ramtalen sprängts — ramtal som skulle motsvara 1972 års beräknade studenttillströmning.

Att universitetsmyndigheterna hittills inte vidtagit några åtgärder för att vid berörda fakulteter skära ned intagningen av studerande till »1972 års» nivå har sina givna förklaringar. Kanslersämbetet begärde redan i sina petita för innevarande budgetår en utredning i spärifrågan men fick inte något gensvar från statsmakterna. Ecklesiastikministern uttalade tvärtom i prop. 141 år 1965, att det inte kunde anses rimligt »att abrupt införa en spärr framför de filosofiska fakulteterna».

Med hänsyn till att preliminära siffror för intagningarna hösten 1965 måste ha varit tillgängliga vid tidpunkten för propositionens behandling i riksdagen, förefaller departementschefens resonemang på hithörande punkter inte helt konsekvent. Några spärrar skulle inte införas, men utbyggnadsprogrammet fick heller inte överskridas. Beträffande den sistnämnda punkten uttalade departementschefen i 1965 års proposition

Interpellation ang. antagningen av studerande vid samhällsvetenskapliga fakulteter och i vissa humanistiska ämnen

följande: »För egen del räknar jag med att studieintresserade inte skall hindras från vidareutbildning av någon annan begränsning än som betingas av lärartillgången och det investeringsutrymme som ges med utgångspunkt i den ekonomiskt politiska avvägningen av samhällets totala resurser.» Denna avvägning konkretiserades på annat ställe i samma proposition i det utbyggnadsprogram, som riksdagen sedermera fastställde.

Riskerna för en icke önskvärd utveckling på den högre utbildningens område är nu uppenbara. 1965 års riksdagsbeslut kan tolkas så, att universitetsportarna kommer att stängas sedan 87 000 studerande tagits emot, varvid det överlämnas helt åt slumpen att sörja för urvalet av de sökande. Å andra sidan är riktlinjerna för den fortsatta utbyggnaden i viss mån tvetydiga, vilket kan leda till en studenttillströmning utöver det fastställda utbyggnadsprogrammet, utan att för den skull erforderliga resurser ställs till universitetsorganisationens förfogande.

Äberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ställa följande frågor:

1. Var herr statsrådet, då proposition nr 141 1965 behandlades av riksdagen, medveten om att de i propositionen föreslagna ramtalen för antagning av studerande vid samhällsvetenskapliga fakulteter och i vissa humanistiska ämnen redan överskridits?

2. Anser herr statsrådet att tillströmningen av studerande till nämnda fakulteter och ämnen kan få fortsätta att svälla utöver de i 1965 års riksdagsbeslut angivna ramtalen utan att motsvarande ökade resurser ställs till universitetens förfogande?

3. Om så inte är fallet, vilka åtgärder avser herr statsrådet att föreslå för att förhindra att urvalet av studerande i

nämnda fakulteter och ämnen kommer att ske helt slumpartat?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen:

nr 932, av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 127, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., och

nr 933, av herrarna *Nordgren* och *Regnell*, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 127.

Dessa motioner bordlades.

§ 12

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Med hänvisning till mitt uppdrag som svensk delegat vid 1966 års generalförsamling i Förenta Nationerna anhåller jag härmed om befrielse från riksdagsarbetet under tiden den 22 oktober—20 december 1966.

Stockholm den 19 oktober 1966

Einar Rimmerfors

Till Riksdagens andra kammare

Då jag som ordförande i en inom utrikesdepartementet verksam statlig utredning avser att vistas i USA 25 oktober—10 november anhåller jag härmed om ledighet från riksdagsarbetet under denna tid.

Stockholm den 19 oktober 1966

Gunnar Helén

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 13

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts fem enkla frågor, nämligen av:

herr *Nordstrandh*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående förutsättningarna för undervisningen vid det nya gymnasiet,

herr *Holmberg*, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående lokaliseringsmedlens användning,

herr *Nordstrandh*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående det organisatoriska underlaget för löneförhandling,

herr *Turesson*, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående igångsättningen av bostadsbyggnad under september månad 1966, och

herr *Nilsson* i Gävle, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående igångsättningen av byggnadsarbeten.

§ 14

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.11.

In fidem

Sune K. Johansson

Fredagen den 21 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Föredrogs var efter annan och hänvisades till bevillningsutskottet de å bordet vilande motionerna nr 932 och 933.

§ 2

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

fru *Nettelbrandt*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående beskattningen av folkpensionärens extrainkomster,

herr *Jonsson*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående förbättrade pensionsförmåner för vissa folkpensionärer,

herr *Westberg*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående vuxenutbildningen,

herr *Rimmerfors*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartemen-

tet angående statsbidrag till Sveriges Dövas Riksförbunds tidning,

herr *Nordgren*, till hans excellens herr statsministern angående åtgärder mot driftsnedläggelse inom industrien,

herr *Börjesson* i Falköping, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående hänsynstagande till de handikappade vid övergången till högertrafik,

herr *Grebäck*, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående omorganisationen av den statliga och statsunderstödda verksamheten på jordbrukets och trädgårdsnäringens område, samt

herr *Carlshamre*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående antagningen av studerande vid samhällsvetenskapliga fakulteter och i vissa humanistiska ämnen.

Kammaren biföll dessa framställningar.

Interpellation ang. höjning av anslagen till SECO, m. m.

§ 3

Interpellation angående den långsiktiga kommunala investeringsplaneringen

Ordet lämnades på begäran till

Herr BENGTON i Solna (h), som yttrade:

Herr talman! Vid Svenska stadsförbundets kongress i juni 1966 uppmärksammades frågan om samhällsplaneringens utbyggnad och organisation på länsplanet. Från inrikesminister Rune Johanssons sida gjordes därvid gällande att den långsiktiga kommunala investeringsplaneringen på många håll var relativt bristfällig och att en mera målmedveten långtidsplanering skulle vara till fördel både för kommunerna själva och för samhällsekonomin i stort.

En sådan ordning förutsatte enligt inrikesministern en genomarbetad länsplanering, som bl. a. medgav möjligheter till erforderliga justeringar av kommunernas behovsberäkningar. Avvägningar i detta syfte angavs inte kunna ske annat än inom ramen för en statlig verksamhet bedriven av berörda länsmyndigheter. I enlighet härmed ansågs länsstyrelserna böra åläggas att närmare formulera de länsanspråk, som sedan bl. a. skulle bilda underlag för det statliga budgetarbetet i fråga om fördelningen av befintliga resurser.

Vid kongressens slut gjorde Stadsförbundet ett uttalande i form av en allvarlig vädjan till statsmakterna »att vid de avgöranden, som nu förestår i fråga om samhällsplaneringens utbyggnad och organisation på länsplanet, bygga vidare på den kommunala självstyrelsens grund till gagn för det fria folkstyret». Dessförinnan hade kritiska röster höjts mot det av inrikesministern skisserade systemet, som ansågs kunna leda till en icke önskvärd urholkning och försvagning av kommunernas självbestämmanderätt rörande samhällsplaneringsfrågor.

Inrikesministern har sedermera överlämnat en departementsskrivelse till riksrevisionsverket angående personalförstärkningar med anledning av denna utökade planeringsverksamhet inom länen. I en bifogad promemoria anges vissa riktlinjer för verksamheten, som i sak överensstämmer med vad inrikesministern tidigare uttalat i detta ärende.

Enligt vad jag kunnat utläsa ur det av inrikesministern framlagda materialet förefaller de av kongressen yppade farhågorna motiverade. Det bör tilläggas att inrikesministerns presentation av denna fråga är alltför knapphändig för att ge möjlighet till någon entydig tolkning av dess egentliga innebörd. Med hänsyn till ärendets utomordentliga vikt är det förvånansvärt att departementschefen uraktlåtit att offentliggöra ett mer preciserat och genomarbetat utredningsmaterial.

Under åberopande av det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet ställa följande frågor:

1. Är herr statsrådet villig att lämna kammaren en ingående redogörelse för de åtgärder som statsrådet avser att genomföra för att åstadkomma viss centralisering av den långsiktiga kommunala investeringsplaneringen, ävensom för de utredningar som legat till grund för herr statsrådets ställningstaganden?

2. Anser herr statsrådet att en utvidgning av den översiktliga planeringen i länen, på sätt här är fråga om, kan genomföras utan att därmed kommunernas självbestämmanderätt i väsentlig grad begränsas?

Denna anhållan bordlades.

§ 4

Interpellation ang. höjning av anslagen till SECO, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr NIHLFORS (fp), som yttrade:
Herr talman! Samhället har under se-

Interpellation ang. höjning av anslagen till SECO, m. m.

nare år fäst allt större avseende vid elevernas egen medverkan på olika områden inom skolans värld. I det nya gymnasiet och fackskolan är avsikten att eleverna skall spela en aktiv roll i skolans samhället och undervisningen. Eleverna skall vara representerade i de samsarbetsnämnder, som behandlar disciplin- och trivselfrågor. Representanter för eleverna skall dessutom kunna delta i ämnes- och klasskonferenser, då pedagogiska frågor behandlas.

Denna representation kommer att ske genom elevrådet i skolan. Stora krav ställs därför på elevrepresentanter och elevråd.

För att denna elevmedverkan skall fungera väl krävs en omfattande informations- och utbildningsverksamhet. Ansvaret för denna vilar till största delen på Sveriges elevers centralorganisation, SECO.

SECO spelar även en viktig roll när det gäller uppbyggnaden av elevråd i skolor där sådana f. n. saknas. Särskild vikt måste fästas vid SECO:s medverkan till startandet av elevråd på grundskolans högstadium.

På den senaste tiden har SECO:s betydelse på ytterligare ett område uppmärksamrats. På ett synnerligen förtjänstfullt sätt och trots minimala administrativa resurser lyckades SECO omedelbart efter den nyligen utbrutna arbetskonflikten på skolområdet organisera upp en självverksamhet bland eleverna. Denna självverksamhet har medfört att arbetskonfliktens negativa verkningar för den tredje parten, eleverna, väsentligt har kunnat begränsas. Det är svårt att se hur ordnad skolgång hade kunnat upprätthållas om SECO, dess distriktsorganisationer och de lokala elevråden inte hade funnits.

SECO:s svagaste länk har länge varit den dåliga kontinuiteten på det lokala planet. Det är mot den bakgrunden man får se de under flera år återkommande motionerna i denna kammare om bidrag för reseinstruktör för SECO. Om

organisationen hade haft tillgång till en sådan instruktör hade man stått betydligt bättre rustad inför den nu aktuella lärarkonflikten. Som framhävts i motioner de senaste åren skulle den instruktör som SECO sökt bidrag för ha som huvudsaklig uppgift att resa runt till skolorna och bilda nya elevråd samt se till att de fungerande elevråden får hjälp i sitt arbete. Mot bakgrund av att statsmakterna under flera år nekat SECO bidrag till en sådan instruktör är det anmärkningsvärt att man i den nu pågående konflikten sätter allt sitt hopp till eleverna och deras insatser.

Utan att på något sätt förringa de storartade insatser som elevorganisationerna gjort under den aktuella konflikten bör man vara medveten om att elevråden inte har resurser att kunna hålla uppe verksamheten under någon längre period. Strävan måste nu vara att hjälpa SECO och elevråden så att man kan upprätthålla verksamheten så länge som möjligt.

Till SECO utgår sedan flera år ett särskilt anslag under åttonde huvudtiteln. Anslaget uppgår för budgetåret 1966/67 till 60 000 kr. Skolöverstyrelsen hade begärt att anslaget skulle ökas till 100 000 kr. vilket departementschefen dock motsatte sig. Folkpartiet och centerpartiet samt enstaka riksdagsledamöter ur andra partier stödde vid riksdagsbehandlingen förslaget att organisationen skulle få 100 000 kronor.

Om SECO skulle ha erhållit anslag enligt de vanliga regler som gäller för anslag till ungdomsorganisationer, skulle organisationen ha erhållit inte mindre än 200 000 kr. Nu har man emellertid ansett att en del av SECO:s verksamhet är att betrakta som facklig, varför anslag inte kunnat beviljas enligt de vanliga reglerna.

Jag vill inte bestrida att viss del av SECO:s verksamhet kan betraktas som »facklig». Denna elevfackliga verksamhet skiljer sig dock från facklig verk-

Interpellation ang. höjning av anslagen till SECO, m. m.

samhet av sedvanligt slag. Organisationen har ju inte att tillvarata elevernas ekonomiska intressen gentemot en arbetsgivare, utan snarare att t. ex. tillvarata elevernas gemensamma intressen bl. a. då en situation som den nu pågående arbetskonflikten uppstår.

Oavsett vilket betraktelsesätt man vill anlägga på SECO:s karaktär som ungdomsorganisation, är det emellertid uppenbart att det anslag som hittills utgått till organisationen är alltför lågt och i längden inte ger organisationen möjlighet att tillfredsställande sköta de uppgifter, som direkt eller indirekt av samhället pålagts SECO.

Att man från skolöverstyrelsens sida hyser förtroende för SECO framgår bl. a. av att överstyrelsen i samband med den aktuella konflikten givit bidrag till SECO för särskilda ändamål, bl. a. utgivandet av tidningen »Konflikt-Extra», som går ut till samtliga elever.

De insatser som SECO hittills gjort i konflikten har åsamkat organisationen stora kostnader, vilka inte täcks av anslaget för innevarande budgetår eller av de särskilda anslag, som skolöverstyrelsen hittills utgivit. Det vore enligt min mening befogat att ge SECO ett tilläggsanslag för innevarande budgetår.

Därjämte anser jag att tiden nu är mogen att ge SECO ett så stort anslag att organisationen får tillfälle att bl. a. skaffa sig ett effektivt fungerande centralt kansli. Detta kan ske genom en kraftig höjning av organisationens anslag fr. o. m. budgetåret 1967/68.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ställa följande frågor:

1. Är ecklesiastikministern beredd föreslå ett tilläggsanslag för innevarande budgetår för de merkostnader som orsakas SECO genom dess befattning med arbetskonflikten på skolområdet?

2. Kan man räkna med att ecklesia-

stikministern kommer att föreslå ett kraftigt höjt anslag till SECO för budgetåret 1967/68?

3. Vilka åtgärder ämnar herr statsrådet i övrigt vidtaga för att vid en långvarig konflikt möjliggöra för eleverna att fortsätta självstudier?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 130, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall avstå allmänna arvsfondens rätt till arv, samt

nr 131, med förslag till lag om ändrad lydelse av 60 a och 61 §§ kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

Dessa propositioner bordlades.

§ 6

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet från fullmäktige i riksbanken inkommit framställning angående bemyndigande för riksdagens förvaltningskontor att vidtaga vissa ändringar i personalförteckningen för riksbanken.

§ 7

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed anhåller jag om förlängd ledighet från riksdagsarbetet under tiden 22—28 oktober 1966 på grund av min studieresa i USA.

Stockholm den 21 oktober 1966

Ola Ullsten

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 8

Meddelande om enkel fråga

Meddelades, att herr talmannen tillställts en enkel fråga av herr *Andersson*

i Örebro till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående utredningen om användningen av engångsförpackningar.

§ 9

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 14.06.

In fidem
Sune K. Johansson
